

משל אחרים, ונמה חתקדש לו, על כן שפיר אמרינו, דזה השואל לו טענת לקדש בו, ודאי נמכוין באופן המועיל, וכדברי הרא"ש שזכרנו, דאין לנו שום לימוד מקרא למעט שלא נפרש כן. עיין מה שכתוב בסיומן שסי"ט (פ"ק טו). על דברי הרא"ש האלו. אך קשה גבי ציצית, דיש לימוד מקרא דשאל

פסול, וצ"ל דכתיב (דברים כג טז) כסותך ולא של אחרים, כמו שכתב השו"ע בסיומן זה, הו' ממש כמו בשאל דלולב שזכרנו. ומו קשה ממה דאמרין בפרק הישן (סוכה דף כ"ד) (כז) (ע"ג) דאי לאו קרא (ויקרא כג טז) דכל האורח, הו' אמינא דסוכה שאולה פסולה כמו גזולה, כיון דכתיב (דברים טו טז) מעשה לך, וא"כ כאן ודאי איחמעט שאולה כמו גזולה. וצ"ע רב ליישב: וע"פ פי זה הגם כי איני כדאי

אפילו להיות סניף (ולדברי רש"י, לחלוק על הרא"ש והגמסכים אחריו, מכל מקום קושיא וזה מכריחני לחוש לטעם זכרות, ושלא לברך על עליה שאולה מצוינת, וכדברי רש"י. וכל שכן אם נוטל אותו שלא מדעת חבירו. כן נראה לי. ואע"פ שכתב הרא"ש שראה נוהגין לברך, מכל מקום הרי כתב הרא"ש עצמו, הנאחזי בטעמי (י"ג) (ג), שראה צימי הפלימות, שאין מצרכין על עליה שאולה, אלא שכתב שהם טועים. ולפי מה שכתבתי יפה הם טועים, על כן אין ראיה ממנה, כיון שזה תחוקים (לשטועים*) י: (ו) שיקפ"פ אותה. כתב רש"י (גם של עגלה שולין) בפרק כל הכשר סימן נ"ג, נראה שאסור להוציאה מצידי הכנסת וללבוש העליה, או להניח תפילין, דלא יחא ליה צינא אח שלו מחזקתו, דהיינו היכא שהניח במקום מיוחד. עכ"ל: (ז) אסור לברך וכו'. נחשן משפט סימן ע"ב (בש"ע ב) נחבאר בדברינו בסיפתא דשמיא הימר

ח וברך. י"א וצ"ע בשלמא לטעמו שרי, דניחא ליה לאיניש למעמד מצוה בממוניה. אבל למה יברך עליו, בשלמא כששאלו מדעת, הוה ליה כאלו נתנו לו במתנה על מנת להחזיר, וכמו שכתב הרא"ש (מלין ספ). והוא הדין בלולב אם השאלו לנאח בו ונאל. וכמו שכתבו בלכן העזר סימן כ"ח סעיף י"ט.

וזחשן משפט סימן קל"ה סוף סעיף ד'. אבל ליקח בלא דעתו אסור, כמו שכתב שם. וכן כחוב לקמן סימן תרמ"ט סעיף ה' בהג"ה, וא"כ למה שרי כאן. ולריך לומר כמו שנתבאר לעיל (פ"ק ה). דאע"ג דפטור מציצית י"א רשאי לברך כמו הנשים: ט שיקפ"פ. אפילו שלא כקדר קפולו הראשון. וצנחה אפילו אין מקפלו כלל שרי כן נראה לי. עיין בנכנסת הגדולה סימן ש"צ (בהג"ה):

י דהיישינין. שמה יקרא בהן הרבה, עד שיקרעו מרוב משמוש. עכ"ל נמוקי יוסף (י"ב א ד"ה טליח). ומשמע מזה דאפילו באקראי אסור ללמוד מהם, ואע"ג דבסיומן הל"ז סעיף ג' (פ"ק ה) אמרינו, דניחא ליה למעמד מצוה בממוניה אפילו בחקרין כ"ס. שאני הכס דדבר מועט הוא, ועיין נחשן משפט סימן רל"ב סעיף כ' בהג"ה, ובסמ"ע שם (פ"ק ה) אפילו הפקיד ספרים אלא תלמיד חכם, אסור ללמוד הימנו אי ידעינן דהמפקיד מקפיד על זה. והש"ך שם (פ"ק ה) שולק עליו, וכתב דשרי. ודבריו נראים נפירות דברי המרדכי (נבא מיעא רמז רג). אבל ממה שכתב הב"י כאן (ד"ה וליטול) בשם הפוסקים משמע דהוי שואל שלא מדעת. ועיין נחשן משפט סימן ע"ב סעיף א'. וסימן קס"ג (סוף סעיף ו'). וצורה דעה סימן קע"ב סעיף א':

טו א מותר לדרתיר. ואם נפק חוט אחד אפילו נשחיר בו כדי עניבה, אסור לכתחלה לעשותו בנגד אחר. (כ"י ד"ה מוסר, גמרא מנחות מה, ג). ומשמע דאם ירצה לקשור בו חוט עד וקשרתם שמהא קשירה תמה, שאם נפסק אינו רשאי לקשרה, כדאיחא סוף סימן ל"ג, מכלל דנעלמא קשירה חבירו מעליחא הוא.

ביאור הגר"א [ח] (נהגה) והוא הדין בתפ"י. רצונו לומר אע"ג דאמרין בכבא מציעא כ"ט כ' המוצא תפילין בו, לאו דבלא הכי אסור להניחן, אלא היחידא אתי לאשכחיה דלא כנמוקי יוסף (בבא בתרא פ"ב ד"ה כהני פ"י): (ט) אב"א אסור ב"י. כמו שכתבו שם (בבא מציעא טו, ב) השואל ספר תורה כו'. מהו דתימא

דאפשר לעשות המצוה בלא הפסד מומן, שיהא יד המצוה יפקל אותה, דאין דעת להשאלו רק ע"י שיקפיל אותה, ומהאי טעמא עליה יפה דברי הגמ"א (פ"ק טו). דבשבת שאינו רשאי לקפלו דאע"כ דמותר לטול, והיינו בלי אפשה, ניחא ליה למעמד מצוה בממוניה אף דאיכא חסרון כ"ס, וק"ל: (א) (ב"מ פ"ב) דצ"ע בש"ט א"י. גם על זה יש לרין דעל כל פנים מתנה לא הו', והו' בטליה שאולה ואינו מקיים בה מצוה ציצית, שוב ניחא דמקפיד ולא שייך בה ניחא ליה לאיניש לקיים מצוה בממוניה דהא לא אמתעד בה מצוה יודיה אסור לטול: (ב) (גם בא"י) רשאי לברך בסוד הנשים. עיין אלו מספיק ליישב מה דברי המחבר דמשמע לקמן סימן י"ז סעיף ב', וכן בסיומן הקפ"ט סעיף ו', דסבירא ליה דנשים אין מצרכין נטלות עשה שהומן גרמא. גם בעיקר הדין גם לדין לעגיד יש לרין בה טובא, ד"ל דמה דמדמי המוספות (שולין ק, ג ד"ה טליח) טליח שאולה לנשים היינו בשאל טליח והוא עשה ט ציצית משלו. דהציצית כשרים לנביה אלא דטליח פטור לנביה, מה דמי לנשים, אבל הכא בשאל טליח מצוינת דגם הציצית שאולים, ופסולים לו ואם היה הטליח הזה דמחייב לנביה ציצית לא היה פטור אותה ציצית אלו, אלא דרשאי ליקן בו. ונ"מ אחר ל' יוס יש לומר דמותר ליקן בו, (א) (אף) דעכשו הטליח חייב ציצית מדרבנן, ואם היה שואל חוטים מאחרים ועשה נטליח שאולה אחר ל' יוס דנראה בפשיטות דאסור ליקן בו, מ"מ נהגן ציצית שנטליח השאולה הוה, י"ל דשרי כיון דהטעם דנראית בשלו, ממילא גם הציצית נראית כשלו). (נוסח אחר) (ואני מוסק עור בשאל טליח מצוינת ולאחר ל' יוס אם רשאי ללכשו, כיון דטליח חייב בציצית מרבנן אין יכול לפוטרו בציצית אלו שהם שאולים, או (דניה) (דניה) ראינו יכול לפוטרו לעשות ציצית אחרים שהם שאולים, מ"מ אותן שהם קבועים בטליח מערין שאלה. כיון דהחיוב משום מראית עין דנראית כשלו, ממילא גם הציצית מחויב בשלו ואין בזה משום מראית עין. וצ"ע לוינא. א"כ י"ל דלא שרי לברך עליו כיון דאין לו ציצית כשרים לנביה, וטובא אם נשים עשו ציצית שאולים דאין מצרכים הכי נמי הכא ודו"ק, ואף דיש לחלק קנה דנשים ציצית שאולים דלגבי המשאל הטליח פטורה דלינה שלו, ולגבי האשה הציצית פסולה ואין הטליח הזה רשאי למצוה לשום אדם, משא"כ בשאל טליח מצוינת דלגבי הנעלים הטליח הזה מצוינת, י"ל דרשאי לברך עליו, ועדיין צ"ע דלינא: אם שאל טליח מצוינת כהלכתה ונאנס מתחת ידו ראוהו, הנה בפשוטו נראה דראובן חייב באונסין בעין שואל ואף למ"ש רא"ש דמכיר עליו, וכמו דפסקין הבא משום דאין חבירו יצא בשאלו ונתנו לו בודאי במתנה ע"מ להתחיר, וא"כ היה מקום לומר דפטור באונסין. כדן כל מתנה ע"מ להתחיר. כדאיחא בחור"י סימן רמ"א סעיף ח, מ"מ ולעגיד בזה, רצה באומר בלשון מתנה ולא נקרא עליו שם שומר, אבל הכא כיון שנתן לו בלשון שאלה, אף דאמרין דנתן לו במתנה על מנת להתחיר היינו לענין לצאת, אבל לשאר, רצה שיצא דינו כשומר, אולם מה שנראה לי לרין בזה דיש מקום לפטור על פי מה שכתב הרין בשרת סימן י"ט בשואל (הפ"ק) (ספר) מחבירו אינו חייב באונסין. כיון דהמשאל

* מרדכי שם, נמוקי יוסף שם, רמב"ם ירוחם שם, והרא"ש שם: מלין קל"ז וע"ה ופירוט ירוחם שם: טו א, מנחות מ"א (פ"ק) ושבת כ"ג (ע"ה) וכשמאל:

ציציות לרמ"א

(ז) נמוקי יוסף פרק הספינה (נבא גמרא מה, ג ד"ה מתני' במס' הירוש' ד"ה ספ, א ד"ה ואוקימנא): (ז) נמוקי יוסף ה"ק (ציצית י"ב א ד"ה טליח):

עשרת עשרים

ט אב"א אסור לברך בפסוקים ש"פ הכירו ב"א דעתו כו'. הנה על זה כלא דמילתא, דשלא מדעת אסור לכל אדם תחילה. ובהפקיד הספר אצל תלמיד חכם, ואפילו מיהא בתלמיד חכם, יש להתיר. והוא הדין כמשכונן אצל תלמיד חכם, אפילו מיהא בו אחר הלואה שלא ילמד מספריו, אין משגיחין בו, כיון דבשעת הלואה לא אסור לו כלום, וזה התלמיד חכם בתורת שאלה, רק כל מה שקילקיל ישלם לו. כן נראה לי. ולא כמו שחילק המ"ע בתשן משפט סימן ע"ב (פ"ק ה) כן אם התנה תחילה בשעת הלואה שילמוד מתוך ספריו, או מעיל התנאי אפילו בלא נבייא, אבל אם לא התנה תחילה כן בפירוש, אסור ללמוד בהן, ופשוט הוא שאם נאנסו אותן הפסוקים, באותו הזמן שהוא לומד בהן, חייב באונסין כו': טו א [א] מותר לדרתיר ציצית בטליח זה וצ"ל נבא בפ"ק אחר. הנה על זה, דוקא (בשבת) (בשרים) רצונו לומר, החוטין שלמים. (בפרק התכלה מנחות דף כ"א ע"ב ב"י ד"ה יתה, כס הר"ק ה"ק י"ב א והרא"ש ה"ק סימן א):

חכמת יצחק

(סעיף ב' בהג"ה) אסור לברך בפסוקים וכו', נ"ב עיין במ"א (פ"ק י) מה שהקשה, ועיין מה שכתבתי בשם קשיטו בטורי משפט לזק לוח"מ מ"ה סימן ר"ט וכתבתי סימן ס"ו נבשנה לזק רש"א, ע"כ עג"ה: מה שכתבתי מה דהייך:

הגהות והערות

טו תוקן ע"פ המקור

הצאת מפרט ארון גולת
מכון נושא

דמות לקשור, ואי"ה שם יטאר עוד: [ב דא. עיין מ"א. המוספות במנחות
 מ"א ב' ד"ה רב יע"ש, ורש"י [שם ד"ה דלמא] פירש משום ציוו מלוא
 [מלכות] והוא הדין בלינת שייך ציוו, ומ"מ מלמד שרובה מלכות ממנו
 מלגטס אחר רשאי [עיין סימן כ"א סעיף ב' ג'], ורואה מטלית לעכו"ם
 אין רשאי למוכרה, אלא דרשאי לבעל ממנו כיון דלא [ליהו] [הוה] בר
 חיובת, ובע"ג החס יש סנה [שם מג. א], מ"מ אין רשאי למוכרה הטלית
 לעכו"ם שמע מיהו, ומדלמא [שם בגמרא] קסם עד שימיר ליתויה משמע
 אע"ג דאין מטילין בנגד אחר [רש"י], וע"ז הוצא דברי השאלות והביאו
 הב"ח ג"כ [ויש הפיתון]. דאין להחיר ליתויה "כד" למוכרה הטלית לשראל
 אלא א"כ מטיל לנגד אחר, "וכד" כלומר שרובה להרשות הלינת לעצמו,
 ובלילה רבה אוח א' הגיה כדי למוכרה לעכו"ם, דאקור למכור עם ליתויה
 ודלא כמ"א, ואין נזק [להגיה] וכמו שכתבתי, ואחי שפיר פסק מ"א.
 ובמזוזה אסור כו' כתיבת השני [כג. ב ד"ה רב] במוספות שנת עיין ע"ז
 [פ"ק] ב ומשנתו זה שם [שם]. כתב הב"ח [שם] אפילו מחדש למדש שרי
 ורש"י שנת כ"ב ע"א ד"ה מחיין [שכתב] ממחין מישן למדש אורחא
 דמלתא נקיש יע"ש, לכאורה הונויה נרש"י שם [שכתב] ובמנחות מפרש
 טעמא דמחין דאסור, ונתקשיתי בחזושינו [נאש יוסף] בשנת שם [ד"ה רב]
 דלא מלמחי, עכשיו ראינו כי מפורש הוא, דמחי [נגמא מנחות מה, ב] דאי
 בלא כפירוש רש"י [שם ד"ה דלמא] ליכא ציוו לטלית ואמאי לא משני מישן
 למדש מודה רב [דמחירין] ופולגמיהו מחדש למדש, אלא שמואל גופא אין
 מחיר אלא מישן למדש. ומיהו י"ל זה לשמואל ודכ"ע כלי קופסא חייבין,
 ושמואל סובר כי כזה שרובה להלון עדיף טפי להטיל בו ליתויה, או שיהא
 נגופו כמו שכתב המוספות מנחות שם [ד"ה רב] או אשר חסקה מלות
 עשה יחירא בלבוש ועדיף מקופסא, ורב סובר דאין לדמות זו ולהניח בה,
 אלא [לדין] [דכלי קופסא פטורין] מלגן דמחירין מנגד לנגד וקפסא מוחיט
 דלמא דווקא ברוח אחד ללבוש, ואפשר אין הכי נמי *, והבן זה. עוד
 באחד לך מטלית בר חיובת אפילו מדרבנן אין להחיר [אס אין דעמו להניח
 בנגד אחר], וכן כמד אליה רבה אוח ב'. וע"ז מטלית המחויר דבר מורה
 לרבנן אי שרי להחיר, או דלמא דוקא כשיהיו שוין מחיר מנגד לנגד, לא
 כהו"א נושא: [ג ע"א דיהו. עיין מ"א. הנה הלגטס [שם] כן כמד אפילו
 אמה על אמה נמי פסול [משום] על כפי גנדיהם, ועיין לאן קדשים מנחות
 מ"א [ע"א] בגמרא דלרש"י [שם ד"ה ממקום אחר] [פירש טעמם] על כפי
 גנדיהם [דק"ל] אמה על אמה יש בו שיעור טלית [קטן ממסכה כו'],
 ולימיקוי יוסף [ה"ק, ליתויה ב ד"ה ושיין] שפירש [הטעם] חסכה ולא מן
 העשוי [ק"ל] אמה על אמה אין בו שיעור טלית וכו"י גלרון כמד דברי
 רש"י ורש"י [שפירשו הטעם משום] על כפי גנדיהם, ותמה על המרי"י
 אהובי שפירש ברא"ש חסכה ולא מן העשוי, משמע דסובר עיקר [הטעם]

טו (א) וליתנהם. עיין ט"ז. הוא לשון רש"י מנחות מ"א א' ד"ה
 ושון שמביא תכלת. מחיר מבגד אחר כו' (ולא הונח לו
 דאשמעינן מחירין מבגד לבגד דאף לשמואל שם אין שייך לכאן
 לא לתעשה ולא מן העשוי המוזכר שם, ולא לעל כנפי בגדיהם
 לרש"י שם), ופירש הט"ז דתעשה ולא מן העשוי לא שייך כלל
 כזה, אבל על כנפי בגדיהם כמו שכתב המחבר בסעיף ב' (והוא
 פירוש רש"י שם ד"ה ממקום אחר) שייך קצת בזה, דאפשר דעשו
 ציצית על כנפי בגדיהם וכיון שעשה פעם אחת בכנף של בגד אחר,
 תו מפסיל לעשות בכנף בגד אחר קמ"ל דכשר. כתב הפרישה [ואת
 גו חידוש דין אם תלה חוטיין ארוכים בין שני כנפים וקשר רק ציצית
 אחד קשר עם חוליא, אע"פ שהשניה עדיין רק תחיבה בעלמא
 (דכהא גוונא בסימן י"א סעיף י"ג כשר) *, כאן פסול הואיל וציצית
 אחד כבר נעשה בקשר וחוליא פוסל החחיכה שבכנף השני והוא
 חידוש בעיני *, והאחרונים לא הוכירו וגם הב"ח [ד"ה הלה] על הטור,
 ומש"ה השמיטו בשו"ע: (ב) שלא. עיין ט"ז. הנה [הא דאסור]
 להתיר שלא להניחם בכגד אחר הוא מתוספות שכתב כ"ב א' ד"ה
 רב אמר, וכתבו כן לשני חירוצים שם ומוכרח הוא מדלא אשמעינן
 רבותא דשמואל מחירין מבגד וכח החירא עדיף, גם מדסיים [הגמרא
 לשמואל] מחירין "מבגד" "לבגד" ולא אמר מחירין כמו [שם לעיל]
 בסמךן מדליקין, יע"ש, שמע מינה דשלא להניחם [על בגד אחר]
 אסור. וטעמא לרש"י מנחות מ"א ב' ד"ה דלמא, דמבזה לטלית
 (כיווי הציצית ליכא שם דמטיל באחר) ולתוספות שם ד"ה רב
 דמבטל טלית ממצוה כמו מזוזה מבית דאסור (ובית אין שייך בו
 ביוון) [ולרש"י י"ל במזוזה משום מויקין כתיבתו השני [של תוספות]
 בשבת שם] ונפקא מינה בין הטעמים אי רוצה להניח ציצית אחרים
 בטלית זה יותר נאים, לתוספות שרי דלא נפיק הטלית ממצוה,
 ולרש"י י"ל דכיווי ציצית יש, אפ"ה שרי דאין כאן כיווי הואיל
 ומחכרין לעשות אחרים נאים יותר וכן כתב הלבוש [שם] א' משום
 זה אלי ואנהו. ומיהו מדרבנן הט"ז מי "שמחיר" ציציותיו אה.
 להפסידם ולקרוע אותם אסור דמפסיד מצוה שראוין לכגד אחר,
 ומיהו זה אה רק כו' עניבה דאין ארוין לבגד אחר, ולקשור אותם
 פנים חרשות הוא שרי (עיין סימן י"ב בט"ז אות ג'), אבל הלבוש
 [שם] כתב אם רוצה לעשות נאים "ולהשליכם" זאת שרי, משמע
 דמותר לפסול אותם. שוב ראיתי באליה רבה אות א' הביא בשם
 עולת חמיר [ס"ק ב] דאסור להפסידם וכנראה מט"ז *. יראה לי הא
 דמחירין לשמואל מבגד לבגד וכוותיה קי"ל היינו דוקא כשאין
 ציצית מצוין בעיר, הא יש ציצית מצוין אין להתיר ציצית מבגד

מחצית השקל

עכ"ל. והא מוזזה חובת הדר, ואף על פי כן כתב שנעשו הואיל ולא היה
 בדעתו להניחה בבית אחר, והוא הדין בציצית לדין דקיימא לן חובת
 גברא אסור להחיר אם אין דעתו ליתנם בטלית אחר. אף כי התוספות לא
 כתבו טעם אליביה דשמואל, מכל מקום סבירא ליה להמ"א דמהי אטמא
 שכתבו התוספות לרב לאסור בכל עניין אפילו דעתו ליתנו בטלית אחר,
 זה הטעם בעצמו אמרינן לשמואל. ובאמת שם בשבט גם לרב לא כתבו
 התוספות טעם, אבל במנחות דף מ"א ע"ב כתבו התוספות לרב וזה לשונם,
 דאין לבטל מצות הטלית, עכ"ל. ורוצה לומר ניהו דאין חיוב ליתן ציצית
 בטלית לדין דקיימא לן חובת גברא, מ"מ כיון שכבר הטיל בו ציצית
 אין ראוי לבטל מן הטלית מצות הציצית: [ב] כן שפירש בגמרא (במנחות) דף
 כ"ג כו'. והכי איתא התם, תנו רבנן הלוקח טלית מצויצית כו' מן הגוי מן
 התגר כשרה כו', ואע"פ שאמרו אין אדם רשאי למכור טלית מצויצית לגוי
 עד שיחיר ציצותיה, עכ"ל. והיינו טעמא דמן התגר כשרה, דבאומר שלקחה
 מן ישראל והם נעשו בהכשר נאמן, דתגר לא מרע אומנותיה ובדאי אינו
 משקר. ועל זה אמרה הכרייתא ואע"פ שאמרו אין אדם מוכר כו', וא"כ
 על כרחך משקר, זה אינו, דהזקה דלא מרע אומנותיה אלים, ואמרין
 דבאמת ישראל עשה שלא כדון ומכרה לו, וכן מבאר לקמן סימן כ' [שעין
 ב]. ומדאמרה הכרייתא אין אדם רשאי כו' עד שיתיר ציצותיה, ולא אמרינן
 עד שיתיר ציצותיה ויתנם בטלית אחר, אלא ודאי כיון דמכרה לגוי דלאו
 בר חיובא הוא, אפילו אין נתנן בטלית אחר שרי. (ולכאורה הוה מצי
 להביא ראיה ממה שמחירין מטלית של מתים, אף דאין נתנן בטלית
 [אחר]: וכתוב בשא"תות כו' אבל התוספות אסורים במזוזה. ורוצה לומר
 דבמסכת שבת שם כתבו עוד חירוק שני לשמואל דאמר מחירין [על
 הקשיה] והא דנעשו איתו שטלל המזוזה, וזה לשונם, אי נמי מוזוזה שאני
 שעשוין להציל מן המזיקים עכ"ל. [ורצונו לומר דהוה כמזיק לחברו
 בידים]. משמע דלחירוק זה אפילו היה דעתו להניחה בבית אחר אסור

בו כדי עניבה קאי, אלא אדעלמא קאי, אם יש לו חוט שהוא קצר מן
 שיעור י"ב גודלין, מותר לקשור בו חוט להאריכו על עד י"ב גודלין: וכן
 משמע במשנה ח' פרק י"א דנגעים. דשתי או ערב מטמאין בנגעים. ודוקא
 שהיה שיעור החוטיין של שתי או ערב כדי לארוג מהן בגד של ג' אצבעות
 על ג' אצבעות, ואם היו החוטיין פסוקים אין מצטרפים. ואם שוב קשרו
 על קמא קמא מצטרפין, ורבי יהודה סבירא ליה דאין מצטרפין. ופסק הר"ע
 מברטנורא נ"ה אפילו כתנא קמא, וגם הרמב"ם בחבורו [טומאה צרע"ג, ה] ה
 העתיק לשון התנא קמא, אלמא קשירה חשיב חיבור: יזופף ע"ז שבע
 חוטיין. ואם כן על כרחך צריך לומר דהיישנין שיקשור חוט א', ואי אמרת
 דאסור לקשור בעלמא, מהיכא תיתי ניהוש כולי האי דיטעה בזה וקח
 חוט התפירה לציצית והוא פסול, וגם יטעה דמותר לקשור: יש פשוט
 חוט או פקצותו תכלת כו'. דאין סבירא לן דבומן דהוי תכלת מצותה ליקח
 שני חוטיין תכלת שהן ד' ראשין, וכי חוטיין לבן והם ג"כ ד' ראשין. אבל
 הרמב"ם סבירא ליה דג' חוטיין היו לבן והם ו"ו ראשין, וחוט הרביעי
 היה מחצה תכלת ומחצה לבן. וכיצד היה עושה, היה לוקח חצי חוט
 דהיינו ראש א' לבן, וחצי חוט דהיינו ראש א' תכלת. וכיצד היה מחברין
 באמצע לשני חצי חוטיין הנזכר לעיל, על זה כתב שהיה טוה השני חצי
 חוטיין באמצעותן יחד. ואי אמרת דקשירה כשרה, מה היה צריך לטוותן
 יחד הוה ליה לקשרן יחד. ועל זה כתב מ"א היינו לכתחלה, רוצה לומר
 הכי דאפשר ודאי טויה עדיף מקשירה: [ב] (ס"ק ב) א. וישמעאל בתוספות
 כו'. דרין זה שלא ליתנם בכגד אחר אסור, נובע מדברי התוספות שבת דף
 כ"ב [ע"א דרב] דפליגי רב ושמואל. רב סבירא ליה אין מחירין ציצית
 מבגד לבגד, ושמואל סבירא ליה מחירין כו' וקיימא לן בהא כשמואל.
 וכתבו התוספות לרב, אפילו סבירא ליה לרב ציצית חובת גברא ולא חובת
 טלית, מ"מ אחי שפיר מה דאמר אין מחירין, כדאשכחן במזוזה דנעשו
 אותו שטלה בכבא מצינא דף [ק"א] [כ"ב] [ע"א] אף על גב דחובת הדר

מנחות מ"א [ט"ז]:
נמוקי יוסף הלכות
י"ח [ה"ק י"א] ב ד"ה
[סק"ל]:
מנחות מ"ג
[ט"ז]:

במזוזה, דקיימא לן שנריך לנרך כשקובעה, כמו שכתוב בורה דעה
סימן רפ"ט [סעיף א], דהתם נמי קיימא לן חובת הדר הוא, דכל
ומן שאינו דר בחוכה פטור ממזוזה, וכן כתבו התוספות במזוזה
דף מ"ד [ע"א ד"ה ט"ז]. ולכן נראה לי סתמא דמילתא במזוזה

גברא, דהתם נמי למעט שאינו חייב לנכש טלית בת ד' כנפות,
כמו שכתוב שם, אבל הנגדים המונחים ואינו לובשם, אין חייב
לעשות בהם ציצית, לאפוקי ממאן דאמר בגמרא [מנחות מ"א, א] כלי
קופסא חייבים ציצית:

ב (א) טלית מצוייצת כו'

הא דלא נקט ציצית י"י בלא
טלית, מן העכו"ם, נראה לי דבזה
היה פסול אפילו מתגר עכו"ם,
שמוכר ציצית, כיון שעיקר ריוח שלו
לעשות ממזר ציצית, חיישין שמה
לא נתן לישראל לעשות, אלא הוא
צעלמו עשאן, ולא מהני בזה סברה

י עשאה (ציצית) [טלית*] לצורך חבריין
י (ג) אף על פי שלובשו לפעמים (ב) בחייו ב פטור:

סימן כ

דני לקחת ומכירת טלית, ובו ב' סעיפים:

א הלוקח (א) טלית (ב) מצוייצת מישראל (ב) א או
א מתגר גוי כשרה דביון דתגר הוא:

ועיין בשנת דף ק"ח [ע"ג], מה שאין כן במזוזה, לא הטיחוהו רבנן לעקור דירתו, ואפשר דהוא הדין במזוזה, אם קבע בו מזוזה
קודם שדר בחוכה, כשנכנס לדור בחוכה, מנרך אשר קדשנו במזוזה וזונו לדור צדיק שיש בו מזוזה, כן נראה לי: **א ב פטור**, כיון שאין
עיקר עשייתה לאכסויי מחיים, הוה ליה כמות לילה שפטורה אפילו ביום, (נמוקי יוסף ה"ק ד"ה סק"ל). ואפילו להרמב"ם [צ"ח ג, ז] וז"ל
דמחייב כמות לילה ביום, שאני הכא כיון דמחייב [דגריס כב, יג] על [ה] כמות, משמע דוקא כמות המיוחד לאדם ח', אבל זה לא מקרי
כמות כלל ופטור, (צ"י ד"ה גרסינן). וקשה דגמרא [מנחות מ"א, א] אמרינן, דשמואל סבר ציצית חובת טלית הוא ומודה שמואל בוקן
שעשאה לכבודו, פירוש לתכריכו, שפטורה, מאי טעמא אשר חכמה צה אמר רחמנא [דגריס סג, א] והאי לאו לכסויי עבדא, ולהרב צ"י
הוה ליה למימר כמותך אמר רחמנא, והוי "פטור אפילו למאן דאמר חובת גברא הוא, לכן נראה לי, דדוקא אליבא דמאן דאמר כלי
קופסא חייבים ציצית אפילו אינו לובשה, על זה קאמר בגמרא דאם עשויה לתכריכו ואינו לובשה בחייו פטור, מאי טעמא אשר חכמה
צה וכו', אבל למאן דאמר חובת גברא הוא, דהיינו כשלובשה, א"כ אפילו עשוי לתכריכו, אם לובשה בחייו חייב, דעל כל פנים לובשה.
וכן דעת הרמב"ם, שהשמיע הא דאמרינן בתכריכו שפטור, ומיהו אפשר דלהרא"ש [ה"ק, ציצית סימן א] דסבירא ליה דכמות לילה פטורה
אפילו ביום, א"כ תכריכו פטורים אפילו לובש אותן בחייו, עיין סימן י"ח [סעיף א], כתבו התוספות בנדה דף ס"א [ע"ג ד"ה א] מוכרי
הנגדים שלובשין הנגדים, ומכוונים להראותן לקונים פטורים, ואם לובש אותן להעביר המכס, אפשר דחייב ציצית, כמו גבי כלאים.

ועיין בורה דעה סימן ט"א [סעיף ה]:

ב א מתגר, אפילו הוא תגר בשאר סחורות, נאמן, דאם ימצא בדאי בדבר אחד, שוב לא יאמינוהו בדבר אחר, (צ"י ד"ה הלוקח).
ועיין בורה דעה סימן ק"ד סעיף ה', דגם בשאר איסורין סמכין אחרג, היכא דאיכא קפידא טובא במלתא, ומכל מקום נריך
עיין, דמשמע התם דוקא בדבר דאיכא קפידא באומנותו, כגון מוריים שמערבין בו חומץ, דהוי זיוף אפילו לעכו"ם, אבל הכא, יש לחוש
שטויה שלא לשמה, ולא מרע נפשיה בזה, מדע דאטו מי שרי לקנות בשר מעכו"ם תגר, כשאומר שהיא כשרה, משום דלא מרע נפשיה.
ועיין בחולין פרק גיד הנשה [ג, א], לכן נריך לומר דדוקא גבי טלית מקלינן, משום דאין דרך עכו"ם לעשות ציצית בגד, ולהכי נקט
טלית מצינא, אבל ציצית אסור לקנות מעכו"ם, אפילו הוא תגר, "ו להכי נקטי הגמרא [מנחות מג, א], והפוסקים טלית מצינא, והא
דמייתי הר"ן [עטרה וזה י"א, א ד"ה האן ראייה מציצית לענין מוריס, לא מיייתי אלא ללמוד דסמכין בתגר אסברא דקפידא: "אמרין
צע"א [בעטרה וזה] פרק ב' [לט, א] אמר רב חצי"ת אסור לשלוח על ידי עכו"ם, כי אם צ"י חותמות, ומצינו בטור יורה דעה [רי"ש]
סימן קי"ח, וחד מינייהו חללה, ולחד פירושא דוקא חללה שדמיו יקרים, חיישין לאחלופי, אבל ציצית לצנים, לא חיישין לאחלופי כל

נרך לחם למהריק"ש

ב טי"א א או מתגר ב"י, אף על פי שאין עסקו בטלית מצינא, ויש אומרים דדוקא כשאומר שלקחם מישראל:

באר היטב

(ג) בחייו פטור, כיון שאין עיקר עשייתה לאכסויי מחיים, הוה ליה כמות
לילה, ופטורה אפילו לובשו ביום, עיין מ"א [ס"ק ב], ועולת חמד [ס"ק ג],
(דליש אומרים דלעיל [סימן יח סעיף א] דכמות לילה חייב כשלובשו
ביום, הוא הדין בזה, וא"כ לדידן יש לעשות בו ציצית ושלא לברך.
הגא"א.) כתבו תוספות בנדה דף ס"א מוכרי הנגדים שלובשין הנגדים,

ביאור הגר"א

[ג] ונתיב א ב פי ב"י, עיין מ"א [ס"ק ב] דלהרמב"ם חייב, דלא כב"י וד"ה
גסינן, וכן משמע בנמוקי יוסף י"א, כ ד"ה בוקן שכתב משום דכמות לילה כו',
כשיטת הרא"ש, וכן משמע בגמרא [מ"א, א] מירקאמר ומודה שמואל כו':

דאחר תפילת ערבית אינו מברך תחלו ביום, אלא רכלבשו מעלות השחר ספק רבי"א
רמברך, כיון דמרדנא זיה הוא, ואולי י"ל דהוי ספק ספקא, ספק כהרא"ש [ירוש הלכות
ציצית] דכמות יום חייב כלילה, וספק שמא בין השמשות יום, עיין סימן תפ"ט סעיף ח':
ב (א) (פירא סק"א) ו"הכי נקטי הגמרא והפוסקים, נפשוטו י"ל טלית
: [פירא סק"א] שכן כתב בנתיב רעה [אות א]:

בבושי שרד

י"ח (א) מ"א ס"ב בסותר משמע דוקא, רעה לומר בשלמה כמות לילה
לדמעט מוראיתם אותו, סברה ליה להרמב"ם דאין משמעות בקרא דתלי
ביחוד רק צנת שלובש, אבל זה אימעת מכסותך, מודה רמב"ם דלשון זה מורה

בזמן שיש לך חובות רבות
אנין ידועים

אות י"א בנ
בעיר שלא
בציצית י"ע
שאתה מתו
דפטורה, זו
דחתיב (ג')
דווקא בלב
קופסא פטור
בתורה] צמ
קופסא,
ב (א) מ"א
פטולה
לחוד, גם
כשירה (מו)
בתגר כיון
הוא, בטליו
סעיף ר' ו
שהוא תגר
בתפילין, נ
דתולין במ
לתוד לתפ
במ"א אות
ציצית פרי
במפוסקין,
זה בטוב,
דאסור למ
סובר דלתו
לתגר, שכ
שסיים והו
ומכר לו, ו
אמרינן "ע
דכן משמ
ראמר חוב
ציצית הוא
ואינו חייב
במזוזה כו'
כשיר בתו
"שפירו. אף
רמו חתקמו
כלי ציצית
כתב מ"א
יעיין בשב
לפושטו, ו
דאסור, אל
טלית שפנו
לרב יוסף נ
יומא חד:
ציצית, וא'
א"כ דרואי
ד' כנפות
דקיימא לן
לו טלית י
ריש סימן
לחוש, וא'
דמצד הדי
פושטו, א'
הציצית זו
נחית והיין
ליה למימ
אדם צריך
בכל אדם:
המזוזה ל'
שרד, לכן

עבדים בעיצית], והעד רבני שמעון במנחות מ"ג א' פוטר כנשים, ולא סיים ועבדים: (ג) הוא"ש. עיין ט"ז. והגירסא (בהגה) הואיל ואינו חובת גברא (פירוש) שאין מחויב ליקח טלית, ועטרת זקנים אות א' ואליה רבה [א] הכינו בכבוש [סעיף ב] שמגיה הואיל ואינו "אלא" חובת גברא ובלבוש איש, ושייך באשה כלי גבר, ואין אני רואה שהלבוש יגיה כן [בלשון הגיה] אלא כתב דעתו בפני עצמו יע"ש. שומטום ואנדרונגוס חייבין מספק, דספק תורה לחומרא, ושאר מינין [של בגדים], להחמיר [סימן ט סעיף א] [דחייב רק] דרבנן, רשאין הם לילך בלא ציצית, דספק דרבנן להקל, והוא הדין ספק כמו כסימן י' סעיף ז', הוה לדידיהו ספק ספיקא ועיין מה שכתבתי במ"א [אות ב] מזה:

יח (א) להרמב"ם. עיין ט"ז. והם דברי הר"מ ז"ל בפרק ג' מהלכות ציצית הלכה ח' וי"ט מהלכות שבת הלכה כ' יע"ש. ואם נפסק מציצית ככסות יום כלילה להר"מ אין צריך להסיר מעליו ולהרא"ש [ירש הלכות ציצית] צריך להסיר מעליו. שא"ל אם נפסק ציצית מכסות המיוחד ליום ועשה בו ציצית כלילה אם רשאי למעבר כן או לאו, וציצית שעשאן בשבת אם הם כשרים או לאו. תשובה יראה דכשר אף אם עשאן כלילה ולא הוה תעשה ולא מן העשוי, אף דכסות יום כלילה פטורה להר"מ, דוגמא לדבר אין מחוסר זמן לבו ביום [נבחים י. א.]. וזמן ממילא קאתי ולא הוה תעשה ולא מן העשוי, ולא דמי לבעלה ג' [סימן י' סעיף ה] שאין חייבת כלל ואין ראוי כלל לציצית. וכסות בת ארבע כנפות שהיה בו כלאים בשפה שלו ועשה ציצית ואח"כ חתך הכלאים ממנה י"ל דהוה תעשה ולא מן העשוי כיון דבעת עשייתן לא קרינן בה אשר חכסה בה עתה שאין לנו [היתר] כלאים, ואפילו נאמר מן התורה מותר מדרבנן הוה תעשה ולא מן העשוי, ואם עשה ציצית כשבת, אם בשוגג בעיני י"ל דכשרים הם, ואף לדעת המרדכי [ה"ק רמז תתקמ"ד] [מובא] בסו"ט י"ג [בב"י ד"ה תחוב] דבשבת מותר לילך בגד בת ארבע כנפות בלא ציצית יע"ש, מ"מ לא הוה תעשה ולא מן העשוי, ועדיף מאם עשה ציצית כלילה דכשר וכדכתיבנא, אבל אם עשה בודון כשבת בהא איכא לעיונא, והפרש יש עשאן ביום השבת, מכובד דינו באהע"ז סימן קכ"ג סעיף ב' וסעיף ה' בהג"ה [כתבו] בודון כשבת הגט בטל מן התורה ועיין בית שמואל שם אות ה' ח', אלא דוודאי מבני ישראל לא ממעטין מומר לכל התורה דבכלל בני ישראל הוה וקידושיו קידושין, דק לקרבן [ממעטין] לאו שב מיריעתו, וכותב שלא לשמה, וא"כ כאן כסימן י"ד סעיף ב' תלאן בלא כוונה כו" א"כ יש לומר דפסולים הם. אבל [אם עשאן] בין השמשות של ערב שבת י"ל דהוה ספק ספיקא, ושל מוצאי שבת י"ל איתחזק איסורא [דעדיין יום הוא] [עיין או"ח סימן שמי"ב כמ"א, ויר"ד סימן ק"י בר"י ספק ספיקא בקצה כ"שן אות כ"ז]. ואי קשיא למאן קאמר לה להר"מ [ציצית א. יב] [דס"ל תלאן בלא כוונה] כשרים כסימן י"ד [סעיף ב] ולרא"ש [ה"ק ציצית סימן יד] ושאר פוסקים [שם] הא תוספת שבת דין תורה [עיין או"ח סימן רס"א סעיף ב' ומ"א סי"ה] י"ל דמומר לחלל שבתות דווקא ביום השבת לא בתוספת שבת ואי"ה בהלכות שבת יבאר זה * עיין בסוף הסימן מזה [ומשבצות זהב אות ג].

ועשה בו ציצית דפטורה אז, ואח"כ נמלך וייחדה לכסות יום אי הוה תעשה ולא מן העשוי, הואיל ובעת שעשאן היתה פטורה, או דלמא כיון דלאו מחוסר מעשה לא הוה תעשה ולא מן העשוי * וצ"ע כעת: (ב) ולהרא"ש. עיין ט"ז. עיין ב"י וד"ה לילה דהר"מ פרק ג' מציצית הלכה ז' כתב כסות פשתן אין מטילין בה ציצית גזירה שמא יתכסה כלילה, ובגמרא אמרו [מנחות מ' ב'] גזירה משום כסות לילה, אלמא טובר הר"מ הדוא הדין כסות יום כלילה נמי אר חייבת, וגמרא אמר יותר חששא [גזירה משום] כסות לילה לא הותר בו בשום פעם. והרא"ש [ה"ק ציצית סימן טז] יש לו הוכחה בגמרא דאמר כסות לילה, שמע מינה הכל תלוי בכסות, ומה שכתב [הט"ו] כיון שהותר פעם אחת, כן הוא ברא"ש, עיין ב"י [שם]. וקשה דלר"ת [הובא ברא"ש] ורא"ש לא מטעם הותר כי אם דכסות יום חייבת כלילה, ולתירוץ שני שם [ברא"ש בשם ר"ת] דכסות יום ביום לכד חייבת

ערך לחם למרהיק"ש

פ"ה: קבג היודע וכו'. פירוש שידע להחזיר שחי לנימוחו לפניו וסחיה לאחוריו: י"ח סיניא א"י"ה כו'. ונמקום שנהיגים להפלה חמלה ערבת מעניד יום, און לנכך על ציצית אחר חמלה ערבת, אף על פי שערדין הוא יום, וכלל יום הכפורים מהעטף נעלמו מעניד יום ומנכך:

לבושי שרד

י"ז [ואו ב"א קכ"ג ב"ית]. דלשון הש"ע ליקח לו ציצית אחי שפיר, דהיינו כשם לו טלית בת ד' כנפות, ודינו של קטן זה כגדול ריש סימן כ"ה, אבל על לשון

- א' ג' תוס' מההדרת
- אמ"ד מ"כ"א - צלר הגולה:
- ה' עיין פמיה כוללת ח"ג
- אות כב ועימן ע א"ל אות
- ה:
- ו' עיין סימן קנד אשל
- אברהם אות יד שכתב כן
- בפשיטות, ועי"ש שכתב
- דלפ"ז גם העיני' אחרים
- רשות:
- ז' וכן כתב בסימן חג
- אשל אברהם אות י' ועיין
- סימן זה משבצות זהב אות
- ו' וסימן שרמ משבצות זהב
- אות ה. אבל האשל אברהם
- סימן טז אות ה ובפשיטה
- שכתב סימן לב משמע
- דפליגי אף במנחות עשה, וכן
- איכא בפשיטה כוללת ח"א
- אות ג, עי"ש:
- ח' ב"ש"ב בשם הרמב"ם
- ק"ה אדלעיל דלס הוי"ט
- מב"ש:
- ט' מקורו צ"ח סימן יט
- בשם מהרש"ל, ועיין בענינים
- זקנים שם:
- י' בהגהות מיימוני הפ"א
- כן בשם הירושלמי וליחא
- לפניו, ועיין מדרש סוכה
- רמז חמ"ט, ובשיטה מקובצת
- ערבין ג ב אות ג:
- יא' עיין מה שכתבתי סימן
- ט"ז [סי"ה]: [וגי"ז ב"א]
- יב' עיין תוספות ערבין ג
- ב ד"ה אבוי:
- יג' יצ"י משבצות זהב
- סימן אחרון שם נקטן פסות
- מגיל מיון אפשר לנכך
- ולומר וזונו, עי"ש:
- יד' בהגהות מיימוני
- דפיס קושטא כתב שרש"י
- פ"ל כהרמב"ם, וכו"ה ברש"י
- מנחות מ, ב ד"ה ה"ג, וכן
- הי"א בשם תוספות חולין
- ק, ב ד"ה טלית, אף בהגהות
- מיימוניות שלפניו אות ז
- כתוב שרש"י פ"ל כהרמ"ש,
- וכ"ה ברש"י שם כה, ב ד"ה
- ואינה, ושם מ, ב ד"ה
- לכסות, וחמ"ס י, ב ד"ה
- פרע, ועי"ש בגליון הש"ס,
- כנראה שלפני הבי"ה היה
- הגהות מיימוניות דפיס
- קושטא, אף גם בדפוס
- קושטא כהמשך כחונ להי"ק
- שרש"י סוגר כהרמ"ש והוא
- מה שמופיע לפניו נאמן מ:
- יז' ברא"ש מטליל דס"ל
- כהרמב"ם, אף לשון של
- ההגהות מיימוניות נטק
- מקום לשעות שכלאו הרמ"ש
- חולק על הרמב"ם:
- יח' עיין במשניות הר"ד
- סימן קס:

ב ואינו. עיין מ"א. ואין צריך להגיה מלח "אלא" עיין עטרת זקנים [אות א'] מזה וכן הוא נפסיק בשו"ע מזה, מי שחליו עבד וחליו כן חורין חייב בכל המלות מן התורה, וזו מוליא צדקה צ"ח ישראל גמור יש להספק כי נסימן חקפ"ט סעיף ה' [מנאר] דלפילו עלמו און מוליא חסם [מקיעת שפר] דין תורה משא"כ צדקות דרבנן י"ל דמוליא אחרים צדקתו עיין סימן ח' סעיף ב' יע"ש. ויש לי נכאן הרארי דברים והנני פורטם. כתב המחבר בסעיף ה' טומטוס [ואנדרונגוס חייבים מספק ויחטטפו בלא צדקה], ופסק הר"ז דירכבו דנשים נמי רשות, אלא דמחוי כיוהרל אס לובשת טלית, משא"כ טומטוס דלרין לילך צ"חית ספק דין תורה לחומרא [ונמשי להמחבר סימן ט' סעיף א, דחייב רק מדרבנן או נגד חליו חסום נסימן י' סעיף ז' דהוה ספק סיניו י"ל הנהו פטורים דהוה ספק דרבנן וספק ספיקא כו'] ורמזי ג"כ שיערך, והנה אין מוליא אחרים צדקתו שהרי הר"ז אומר כן דלפי מה שנהגו הנשים כו' משמע צדקות רשות [מנכרין] י, דאין מנכרין על הספק, וכו"ד [סימן] רס"ה סעיף ג' אנדרונגוס אין מנכרין על מילתו, ולא דמי לקמן סימן ס"ו ספק קרל קריחא שמע, [דחור קורא ומנכר] כמו שחלקו שם יע"ש [נמ"א ונמ"ו], מנעיל ל' אס מן התורה ספיקן לחומרא או מדרבנן, דהנה הר"מ [ואסורי פאה י, יז] ורש"י [מורס הפס האחרו פס ד שר א] מחולקין אס ספק תורה לחומרא מן התורה או מדרבנן, ואינהו לא למדוה אלא מספק ממור מר סבר דגלי שם [לקולא] והוא הדין צאינן, ומר סבר מדגלי שם הא נעלמא לחומרא, י"ל דווקא לעבור בקום ועשה ספק מן התורה אסור, הא במלות עשה בשב ואל תעשה אפשר [לבו"ע רק] מדרבנן לחומרא. וברש"י יבמות [ז, א] אמר לא מעשה חמור מעשה, וכדמות רליה נסימן חקפ"ט [סעיף ד] טומטוס אין מוליא דאין מחויב צדק, דשמה נקיעה, [וקשה] הא ספק תורה מן התורה לחומרא כוודאי לענין אסור, ומש"ה אחרין כו"ד סימן ק"י [סעיף ט] ספק אחד גופו ושני ע"י תערוכה לא מהני [להתיר]. אלא שב ואל תעשה הוה רק דרבנן [לחומרא] ואין דרבנן מוליא דין תורה, ולפ"ז טומטוס אין מוליא צדקתו המון אנשים, ואשה מוליא טומטוס דתרויהו דרבנן הוה, ומיהו י"ל טומטוס מוליא אנשים וכן אשה [מוליא] לו דספק ספיקא שמה זכר ושמה נשים חייבות [מן התורה], או שמה נקיעה ושמה נשים חייבות, ואי"ה נסימן קפ"ו [משל אברהם אות א] יטולר זה וכאן דהגר בספק, ונפקא מינה לענין כמה מלות * שגשים פטורים ואנשים חייבין אס טומטוס מוליא לאנשים וכן אנדרונגוס עיין צדקות הבית הארוך ק"צ א' ספק תורה כוודאי מן התורה יע"ש: ג ציצית. עיין מ"א. בשם ירושלמי [סוכה פ"ג הלכה יב]. אבוי חייב ליקח לו טלית, ונסימן כ"ד סעיף א' [מנאר] [סוכה פ"ג הלכה יב]. נקטן אין מחויב אבוי ליקח לו טלית, וקטן היודע [להעטף] אבוי חייב [היינו] אס הולך בטלית בת ד' כנפות, אבוי מחויב ליקח ציצית ולנכך כדן מיון י:

יח א ולהרא"ש. עיין מ"א. והם דברי תוספות מנחות מ' ב' ד"ה משום, ואומר ר"ת כסות יום חייב כלילה וכסות לילה פטור ביום ומלות עשה שזמן גרמא [מקרי שפיר] שהיוס גורס [לימוד] להמלטש יע"ש, ועיין מה שכתבתי בט"ו [אות ב] פה, מה שכתב הב"ח להסיר הטלית כו' מ"מ השליח ציבור לפני העמוד אס אין הולך מללטש "ראק" וכדומה, שאין כבוד הציבור כן, פשיטא דלא יסיר הטלית במעריב, ועיין אליה רבה אות ב' בשם ל"ח [דברי אמודה ה"ק ציצית אות ג] המנהג להעטף בטלית לומר קדיש יתום משום כבוד הציבור, ומה שכתב מסימן ל' סעיף ד' הוה דלפילו מחפלא מעריב מעניד יום עשאן לילה לענין זה דאין לנכך

הוה תעשה ולא מן העשוי, הואיל ובעת שעשאן היתה פטורה, או דלמא כיון דלאו מחוסר מעשה לא הוה תעשה ולא מן העשוי * וצ"ע כעת: (ב) ולהרא"ש. עיין ט"ז. עיין ב"י וד"ה לילה דהר"מ פרק ג' מציצית הלכה ז' כתב כסות פשתן אין מטילין בה ציצית גזירה שמא יתכסה כלילה, ובגמרא אמרו [מנחות מ' ב'] גזירה משום כסות לילה, אלמא טובר הר"מ הדוא הדין כסות יום כלילה נמי אר חייבת, וגמרא אמר יותר חששא [גזירה משום] כסות לילה לא הותר בו בשום פעם. והרא"ש [ה"ק ציצית סימן טז] יש לו הוכחה בגמרא דאמר כסות לילה, שמע מינה הכל תלוי בכסות, ומה שכתב [הט"ו] כיון שהותר פעם אחת, כן הוא ברא"ש, עיין ב"י [שם]. וקשה דלר"ת [הובא ברא"ש] ורא"ש לא מטעם הותר כי אם דכסות יום חייבת כלילה, ולתירוץ שני שם [ברא"ש בשם ר"ת] דכסות יום ביום לכד חייבת

אות י"א במ"א. ועיין סימן ט"ו סעיף א' וודאי ראוי כשציצית מצוין בעיר שלא להסיר מבגד לבגד ולחוש נמי למ"ד כלי קופסא חייבין בציצית יע"ש [משפחות זהב אות ב]. ועיין לבוש [סעיף א] כסותך בזמן שאתה מתכסה בה, ובסימן י"ד [סעיף ב] כסותך למעט שאולה דפטורה. והנה בהעלאה והצעה יש דיעות [עין מ"א סימן י"ח אות ג] דכתוב לא תלבש [שעטנז], גדילים [תעשה לך], מה כלאים דווקא בלבישה אף ציצית דווקא בבישה, וזה טעם מאן דאמר כלי קופסא פטורים, וביבמות ד' ב' [על כנפי] "בגדיהם" [ובגד האמור בתורה] צמר ופשתים, ואמר רחמנא תכלת, [ומאי ראייה] דלמא כלי קופסא, אלמא כלי קופסא פשוט לחלמודא דפטורין מציצית:

ב (א) מ"א. עיין ט"ז. והעולה מדבריו דבציצית בלא טלית מתגר פסולה (אם כל הסחורה וריוח בציצית, משא"כ באקראי ציצית לחוד, גם מתגר יראה דכשר שסחורתו רק בבגדים), ובטליתות כשירה (מתוך קושי מ"א באות א', דריוח מועט כי הא מהני בתגר כיון שעיקר סחורתו בטליתות), ובעכ"ס שאין תגר נהפוך הוא, בטליתות פסולה, וציצית לחוד כשרים כמו הפילין בסימן ל"ט סעיף ו'. ומלת "אפילו" בתגר עכ"ס [ושכתב ה"ט] כלומר אפילו שהוא תגר אבל כאין תגר כשר. ומלח גם בציצית "לחוד" כמו בתפילין, כלומר גם ציצית שרין (אם הם "לחוד") לתפילין בזה, דחולין במצוי ומסתמא מישראל לקח. והנה י"ל דלא דמי ציצית לחוד לתפילין, דלקמן בסימן ש"א סעיף (מ"ג) [מב] ובסימן י"א במ"א אות א' וכאן אות א' דתפילין אין עכ"ס יכול לכתוב, משא"כ ציצית פרך בעירובין צ"ו [ע"ב] דלמא אשפתא גדלימא [ומשני] במופסקין, ובנמצא ביד עכ"ס י"ל הוא טוואן ושזן ופסקן וירוע זה בטוב, ועיין מ"א [ס"א]. ודע דהב"ח ופרישה מחולקין בהא דאסור למכור טלית מצויצת לעכו"ם. הב"ח [ריה ומ"ש אין מוכרין] טובר דלתגר ראשי, והפרישה [ורשה סוף אות א] כתב בפירושו דאסור לתגר, שכתב דאפילו הכי שמא ישראל "עבר" ומכרה לו, אלא שסיים והטעם דתגר אינו כאלו חשודות יראה דהוא כמו ועוד וכ"כ. ומכר לו, ושם יבואר אי"ה. והנך רואה איך שהיה לא קשה מירי מברייתא [ומנחה מג. א] דתניא [הלוקח] טלית מצויצת, או לומר דאפ"ה אמרינן "עבר" ומכרה, או [לומן] דלתגר מותר [למכור], וכבר נתקשה בזה האליה רבה אות א', והט"ז אפשר בשיטת הב"ח ז"ל אמרה, דכן משמע מש"ע סעיף ב' אין מוכרין [טלית מצויצת] לעכו"ם, הא לתגר עכו"ם שרי [ומדלא אשמעינן ג"כ רבותא כו' משמע דמותר].

מציצית השקל

דאמר חובת מנא, א"כ מיד כשנגמר הבגד חייב בציצית, וכשעושה בו ציצית הוא גמר המצוה ולכן מברכין. אבל ליריד דקיימא לן חובת גברא ואינו חייב עד שילבישה ואינה גמר מצוה, ולכן אין מברכין: **כאי שנא בכוזרה כו' שצריך לברך.** אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מוזהב: **קובעה כשרה בתיבה,** וא"כ הוה ליה גמר מצוה: **מיהו י"ל הביד כשנשקף התיב כששבו.** אף על גב שהביא מ"א לעיל סימן י"ג ס"ק ה' בשם המרדכי [ה"ק י"ג חתקמן] מדלא כתוב לו תלבש בגד בלי ציצית. משמע דמותר ללבוש בלי ציצית, רק אחרי זה מצוה עשה להטיל בו ציצית, ע"ש. מ"מ הא כתב מ"א שם דהיינו מן תורה, אבל מדרבנן אסור ללבוש בלי ציצית: **ועיין בשבת דף ק"ח.** רצה להביא קצת משמעות דמיד שנפסק צריך לפושוט. וודאי לילך בטלית שנפסקו בו הציצית מלחא דפשיטא ליה דאסור, אלא רצה להביא קצת משמעות דאפילו עומד במקום א' ועליו טלית שנפסק בו ציצית צריך לפושוט. דאמרינן התם דאמר ליה רב יוסף לרב יוסף בריה דרבה, אבון במאי הו' זהיר טפי, והשיב לו בציצית. וסיפר, יומא חד הו' סליק בדרגא אפטיק ליה ציצית ולא נחית עד שהטיל בו ציצית. וא"כ בשלמא אם הדין בכל אדם שצריך לפשוט הטלית מיד שנפסק, א"כ ודאי רבה ג"כ היה פושטו מיד, וא"כ כיון שלא היה לבוש טלית בת ד' כנפות היה מותר מצד הדין לירד מדרגא, דהא מצד הדין לפי מאי קיימא לן חובת גברא שראינו לבוש ציצית פטור, וגם אין צריך לקנות לו טלית להביא את עצמו לירד חיוב, כי אם שהוא טוב ונכון כדאיחא ריש סימן כ"ד, וא"כ לשעה מועטת עד שיתקן בו ציצית, וודאי דאין לחוש. וא"כ היינו רבותא דרבה שהחמיר על עצמו ולא ירד. אבל אי אמרת דמצד הדין אין צריך לפושוט מיד, א"כ ממה נפשך אי רבה לא אמרת פושטו, וא"כ מאי רבותא דלא נחית מדרגא, הא לילך לבוש בטלית שנפסקו הציצית דאי אסור לכל אדם, ואי רבאמח רבה פשוט ואפילו הכי לא נחית והיינו רבותיה, א"כ עיקר רבותיה חסר מדרכי בנו שהעיד עליו, והוה ליה למיגר ופשטו ואע"פ כן לא נחית. אלא על כרחך צריך לומר דכל אדם צריך לפשוט, ולכן לא הוצרך להזכיר הפשיטה כי זהו מצד הדין בכל אדם: **א"כ בבית כו'.** ולא בנוסח לקבוע מוזהב, כיון דבשעת קביעת המוזהב לא היה גמר המצוה, כיון שלא היה דר בחוכו, והגמר עתה בשעה שירד לריר על הדורה: **וב"ב ב"ו פטור כו'.** הוה ליה כסות י"א כו'.

ד"ה טלית שאולה, ועיין בספר חמד משה [ס"ק א] להמרדכי [ה"ק רמו חתקמן] [מונח] בסיומן י"ג ונ"י ד"ה כמון יש לעיין ו': **ב"ב פטור.** עיין מ"א. לכאורה יש לו קצת אריכות דברים, וגם קצת מקושי ההנחה [דמשמע] תלמי צפונותה כלי קופסא לשמואל דס"ל החיוב על הגבד פטור אף עלונושא מחיים, ולר"ד דס"ל החיוב על האיש הלבוש, חייב בחכריון כשלונושא למה כתב המ"א לשמואל "ואינה" לונשה. אבל כד מטיינין ביה הס דברים לראון אליו ו"ל, כי נמנחות מ"א א' "ומודה" שמואל חקן כו', ולדברי כ"י [קשה] מאי אריח ומודה שמואל, דדין זה שייך לרב ג"כ, עלונושא בחייו דפטור מכסותו, ולימא הכי ויפן לרב ושמואל [פטור], אלא וודאי דכשלונושא בחייו חייב אפילו לשמואל דאשר חכמה קרינן, וכר"מ דבמין תלמי, אלא [דוקא] כשאין לונשה ומונה, כוה אמר דמורה שמואל, דלא חיימא ללי קופסא חייבין, אמר אשר חכמה. ותדע דאי ככ"י אמאי השמיט הר"מ זה דפטור אפילו כשלונושא בחייו, שמע מינה דחייב. ועל זה כתב ומהיך [דכ"י] [לדפינן] לעור קשה למה השמיט דין זה, דהא ס"ל בסיומן י"ג דביחוד מילא מלמח וכנימוקי יוסף וודאי פטור, וגם נגמרח חקשה מה שכמוה ומודה שמואל, לרב נמי שרי זה, ועיין חמד משה [אות ג]. ומה שכח מתוספות נדה ס"א ב' [הוא] ד"ה אל על עושה, ע"ש **ל**.

ב א מתגר. עיין מ"א. סברתו דטלית מניחא דומה לתפילין בסיומן ל"ט סעיף ו' דמולין נמתי, אע"ג דכאן בחין תגר לא מטיג זה לומר, דמ"מ חייבין דלמח טרם ועשאן, בתגר צירוף דלא מרע אומנחיה "ודיטוריה" מהי, אבל ליתא לחוד אפילו מתגר, וכל שכן מאין תגר פסולים, דשמח הוא שזן ופסקן, דלא כע"ז אות א'. ומה שכח [המ"א] ולחי נקטי טלית, קשה לשיטתה בלוח ב' דאסור [למסור] [למכור] [למכור] מציצית לתגר, [א"כ י"ל] רותחא אשמעינן, אפילו עלית מניחא לא מרע דטוריה, ואמרינן ישראל עבר ומכרה. ודע דמה שכח הר"ב ואומר שלקחן מישראל נאמן, פירש אליה רבה אות ג' דווקא שאמר דמנאמן קנאה ע"ש. ולנושא [סעיף א] לית מינח כשר, רק מישראל "נאמן" [פירושו] שיש לו

אבל המ"א כתב באות ב' דאסור למכור לתגר, אלא אמרינן עבר ומכר לו, ושם יבואר אי"ה. והנך רואה איך שהיה לא קשה מירי מברייתא [ומנחה מג. א] דתניא [הלוקח] טלית מצויצת, או לומר דאפ"ה אמרינן "עבר" ומכרה, או [לומן] דלתגר מותר [למכור], וכבר נתקשה בזה האליה רבה אות א', והט"ז אפשר בשיטת הב"ח ז"ל אמרה, דכן משמע מש"ע סעיף ב' אין מוכרין [טלית מצויצת] לעכו"ם, הא לתגר עכו"ם שרי [ומדלא אשמעינן ג"כ רבותא כו' משמע דמותר].

הרכבים שהשטים וכו'. דממה נפשך אי אינה לבשה, ליריד דקיימא לן חובת גברא כלאו הכי פטור אפילו עשוי לחי, ואי לבשה, אפילו עשוי למח חייב: **כתבו התוספות בנדה כו' דהעניי המכס כו'.** דככלאים [פ"ק ט"ז מש"ה ה] תנן, מוכרי כסות מוכרין כדרכן אפילו לובשים ומראים לקונים, ומפרש הש"ס [ושם מ"ו ב] דאיתא כרבי שמעון דסבירא ליה דבר שאין מתכוין מוחזק. [ואחר] [ולפניו] זה תנן [כלאים שם מ"ב] אסור ללבוש כלאים אפילו להעביר בו את המכס, ומפרש הר"ש [בפ"ק המשניות ס"ח] והרא"ש המכס סבירא לה כרבי יהודה דדבר שאין מתכוין אסור. אבל הרמב"ם [הלכות כלאים י. טו ה] פסק להני תרתי משניות. וכתבו הרב כ"י וירד סימן ש"א דה"ה ומ"ס [וכן ושו"ך] [שם ס"ק ה] דהיינו טעמא דסבירא ליה דבהאי להעביר המכס גם רבי שמעון מודה דאסור. דבשלמא מוכרי כסות דאין מתכוונים כלל ללבישה שרי לרבי שמעון, מה שאין כן להעביר המכס, דכונתו על כל פנים ללבישה, דהא התכלית לעבור המכס הוא, דמן הבגדים שלבוש בהן אינו צריך ליתן מכס, א"כ הרי מתכוין ללבישה, ניהו דאין כונתו לחימום מ"מ מתכוין ללבישה. ולכן כתב מ"א כיון דהתוספות בנדה דמדימ בזה ציצית לכלאים לענין מוכרי כסות לפטור, הוא הדין דיש לדמותן בלבושן להעביר המכס לענין חיוב:

ב (ס"ק א) בתגר כו'. קפידא באומנתו בגוין יין ריטונים כצ"ל: **דהוי זיקא אפילו לעניי.** ריחן רימונים שוחים לרפואה, ואי מערבין בו חומץ אינו פועל רפואתו: **שנחיה שלא יפשה** ולא מרע נפשיה בזה, דזה אין חלוי באומנות וגם יכול למכורו לגוי. ועיין בתשובות ה"ה חסם צבי סוף סימן ל"ט מה שכתב בזה: **א"כ צריך לומר כו' בשם י"א דרר עניי כו'.** רוצה לומר בצירוף התגר דלא מרע אומנתיה, אף דאין קפידא כל כן, כמו שכתב המ"א לעיל, מ"מ בצירוף שאין דרך גוים כו', מהני אף קפידא מועטת: **והא דהייתי ב"ו בציצית י"א י"א י"א כצ"ל.** רוצה לומר דהביא ראייה [הובא כ"י] יורה דעה סימן ק"ד דיה וכתב ע"ה] דסמכין על סברה אומן לא מרע אומנתיה בין רימונים, דהא חזינן בש"ס דלוקחין טלית מאי ראייה מייתי מטלית, שאני טלית דאיכא עוד סכרא שאין דרך הגוי כו': **א"א ד"ר ד"ב כ"י כו'.** דסברת לא מרע אומנתיה סכרא מעליא היא,

9

כ [א] או פתגר גוי. הגה
 על זה, אפילו אינו תגר
 למכור טליתו ודוקא, אלא
 הגר שאר סחורות נמי
 מהימן, דלא מרע נפשיה.
 שאם ימצא בדאי בדברי
 אחד, שוב לא יאמינהו
 [כ"י ד"ה הלוקח כ"ס במקור
 יוסף ה"ק ג' א ד"ה מתקפה
 וכן משמע מברכי רש"י
 מנחית מ"ה ד"ה מן השני
 ניעוט; באן כתב כ"י
 [ש] וזה לשונו, וכתב עוד
 הנמוקי יוסף [שם] ד"ה
 מהימן דממי שאינו תגר
 פסול, שאם צברע היא,
 חיישין שמא הוא צבעה.
 ואם הוסי' הלכן שמא הוא
 עשאה, וציצית שעשאה גוי
 פסולה, וכן כתב רבינו
 יוחנן [נפסי על פ"ק ג]. אבל
 רבינו הגדול מהר"י אבוהב
 הקשה על זה, דדווקא בני
 החלת ניהוש לקלא דאילן,
 דמשום דחלת דמי יקרים
 טרח ומינין, אבל בלבן
 משום ריוח דעשייה, שהוא
 דבר מועט, אינו עשונה
 אלא ע"י ישראל. והנה לפי
 סברת בעל העיטור [נ"ח
 ש"כ ג"כ מ"ג] הוא חולק
 על זה, שרואה סוכר שהגוי
 יכול לעשות ציצית, שכאן
 לא כתב יעשו אלא ועשו,
 משמע ועשו אחרים, ע"ל.
 ומה שאסרו בגמרא [נמוח
 ג' א] ציצית הנלקחים מן
 ההריוט, מפרש הר"י
 אבוהב אליבא דעיתור,
 דהיינו דוקא בתכלת משום
 שהם [יקרים], וגם
 דחיישין שמא הוא צבעס.
 אבל בלבן דליכא האי
 חששא, מותר ליקח מן
 ההריוט, דאפילו אם עשאן
 הגוי מותר, למאי ניהוש
 כן הבין הרב כ"י בדברי
 מהר"י אבוהב, ומה שכתב
 בעל העיטור מותר ליקח
 טלית מצויצת בלבן, מגוי
 שאינו תגר, מפני שהוא
 מכשיר עשייה ציצית בגוי,
 אינו נראה כלל כו'. ע"ל
 הב"י. יתר הדברים עיין
 בספר עטרת זקנים, ותמצא
 נחת כי האריך הרבה מאד:

שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיתי

ספר
Grünwald, Elzezer David

קרן לדוד

שאלות ותשובות
חלק אורח חיים

זה ספר תולדות אדם הגדול בענקים ה"ה כבוד קרושת אדמו"ר הרב הגאון הצדיק המפורסם בכל קצוי תבל בתורתו וצדקתו פאר הדור נר ישראל אשר האיר לארץ ולעדרים עדרי צאן קדשים לאלפים כקש"ת מן אליעזר דוד וצללה

בן ההג המפורס' בשיט חריף עצום צ"ת מו"ה עמרם גרינוואלד וצ"ל מקיק משארנא יע"א. שהי דומ"צ בקיק ד' סערדאהעל ואח"כ אב"ד ור"מ בק"ק צעהלים ובקיק ווישעווא ואח"כ בעיר ואם בישראל פקיק סאטמאר יע"א ושם חלקת מחוקק ספון.

כולל קעיב תשובות (וסימך עקיב ענה יראת ה') אשר השיב לתלמידיו ולכל שואל ומבקש דבר ה' זו הלכה ברורה להגידל תורה ולהאדירה.

כנה תשובות רבינו אליעזר דוד בן עזים בן יוסף ז"ל לפ"ק

יצא לאור פעם שנית בשנת תשכ"ט לפ"ק בהספות כמה תשובות והערות על ירושלמי ועל שו"ת נודע ביהודא מכת"ק של המחבר על ידי תלמידי ישיבה קהלת יעקב דיפאפא בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

וידי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו

וישם הראוי אלעזר כי אלקי אבי בעורי

הכתיבה נוסוס תולמיה, וכי דמה שהפרו חשיב גיב נעשה וצמחכית אינו מכון דודחי לרב דקיל צקובה ייא צהדלה עליה את הגפן דמהני קלילה לחודא להכשירו דקלילתו הוא עשייתו, י"ל גיב דהיי תפירתו הוא עשייתו אצל למחי דקיי"ל בשמואל כמיש התוקי שם וכמוצור שפויב ק"י תרכיו דלריך נענע, כי היכל דלא ונהני התם הקלילה להכשירו ההיך הכא התפירה ונויש הנוגיא צקי" תרכיו קק"ז דהקרת הגג חשיב מעשה ול"ה תולמיה עיי"ש אף דהתם גיב לא עשה מעשה צגוף הסכך, שאני התם דגם הפקול לא הי' צגוף הסכך ונשויה ונהני כמש"כ הדיון שם כני"ל צקי"ד.

סימן ד

בענין לילה לאו זמן ציצית.

ד א קי"ל לילה לאו זמן לילית כ"ש צונחות ויי' כנו שהוכיחו התוקי צונחות וי' ע"כ וקידושין ל"ד ע"א וכן פסק הרא"ש בה' לילית והרמב"ם צ"ג ונה"ל, אלא דפליגו אי הל"י ציחוד או בלצ"ה דשיטת הרמב"ם דאפי' כקות יום כשלושבו צלילה פקור מליילית וציום אפי' כקות לילה חייב דצונן לצי"י הל"י ויילתא כנו שהוכיח הבימו שם ונהי ששינה הרמב"ם מלשון הגמרי דונחות דקאלאר גזירה נושם כקות לילה והרמב"ם נקט שגוף יתבסס זה צלילה ונ"ש עוד הוכחות והתוקי והרא"ש שם ק"ל דציחוד תל"י ויילתא דכקות הנויחד ליום חייב אפי' צלילה וכן להיפוך והציאו רא"י גירושלמי והיבא פלוגתתם צפויב ק"י ח"י וקיים הרמב"ם ד"ש לחוש לחינוורת שביהם ואין לצרך אלא בשנויחד ליום ולצבו ציום.

ונכתפקתי לשיטת התוקי והרא"ש דכקות הנויחד ליום חייב אפי' בלילה את דוקא כשצבר לצבו עכ"פ פ"א ציום אז נעשה כקות הנויחד ליום אצל כ"י שלא הי' לצוס צו ציום אף דיחדו ליום אבתי לא נתחייב צלילית כשלושבו פ"א בלילה כי היבא דקיי"ל לענין תפילין צפויב ק"י ויי' דהאוננה לאו ויילתא כרצא צקנהדרין מ"ה, או דילמא כיון שיחדו ליום נתחייב צלילית וי"ד אף שלא לצבו עדיין ציום.

והנה התוקי נקידושין וננחות שם הקשו כיון דכקות הנויחד ליום חייב אף בלילה אומ"י חשיב מעשהז"ג, ות"י כיון דאם וניחד ללילה פקור חשיב שפיר מעשהז"ג עיי"ש, אלא דדצריהם ל"ב מוכדי הא דמעשהז"ג נשים פקורות ונתפילין ילפינן לה בהקישא או מג' כתובים הצבי"א כדליתא קופ"ק דקדושין ונכ"ל לנילף וזה דגם צבגון זה נשים פקורות דילמא דוקא מעשהז"ג דהוא דומי' דתפילין או איך דילפינן מינייהו דאיכא זמן שאינו נוהג כלל ונשאי"ב לילית דל"ה הז"ג דומי' דהנך וציותר תימה לפומ"כ התוקי צפיק דיצמות להקשות דליחייצו נשים צלילית נושם כל שיטתו צלית שפעטו יבנו צגדיליס ותירלו דהקישא דתפילין לפטורי עדיף וקנוכין, ואי כינא דצמיוחד ליום חייב אף בלילה אי"ב לא דמי לתפילין ואבתי כינא דנחייצי צלילית דהא אינו קותר ההיקש דתפילין וצאמת הרין קופ"ק דקדושין שהקשה גיב קוש"י התוקי דיצמוי וחי'

צם צקיה ואוקרין ונהיז לכתוב על המטלית ולדצקו לחיב אי"ב האיך ונהני תפירה אחר כתיבת הספר כיון דצעינן שיהא ספר אי' ליצני תפירה קודם הכתיבה ולא יוציל החיצור דלח"כ נוסוס תולמיה, ולעני"ד לקי"מ דנהי דק"ת שאינו מחובר ע"י תפירה לכפר אי' אינו כפר לקרות צו דכתיב לקוח את ספר התורה הזה דקפר אי' אונר רחמנא ולא צ"י או ונהללמיס עיי"י מכות י"א וגי'ין ק"י היינו לקרות צו אצל צקעת כתיבה לא לחיבספ"ה לן א"ס אינו ספר אי' דלענין כתיבה לא כתיב אלא כהצו לכס את השירה הזאת ולא שיהא הכתיב צקי" אחד וגם יריעה אי' נקראת גיב ספר ומקרי כתיבה צקפר, אלא דאינו יולא רק צכתיבת כה"ת דאין כותבין וגיילות וגיילות אצל ויינו לא צעינן שיהא צקעת כתיבה ספר אחד, וספיר ונהני החיצור דלח"כ, ולא דמי לגט דצני ספר אי' ולא צ"י וכי' הצ"ש צלח"ע ק"י ק"ל צשם התוקי קוט"ה י"ח ד"ש חילוק צין דיצוק ותפירה דקודם הכתיב לח"כ, וכן הצ"ח לחלק צשם הרמב"ם והטור לענין נזוזה עיי"ש דשאני התם דצגט כתיב וכתב לה ספר כריחות דצקעת כתיבה לא יהא אלא ק"י אחד, וכן לענין נזוזה דילפינן ננוי ונהתם צגז"ש כני"ל, וכן צמגילה קוט"ה דאיירי התם צונק' קוט"ה נמי כתיב וכתב את האלות האלה צקפר וק"ה כהצו צבי' דפי"ס פקולה עיי"ש, וכעין זה ת"י גס צמלח"כ עיי"ש, אונס לענין לכתוב על המטלית ולדצקו לחיב ספיר שייך לפקול נושם תולמיה דומטלית לא וקרי ספר כשאינו כשיעור פרשה וכמיש צמלח"כ שם, אונס וק"י עוד דגם כשכפל המטלית אחר שכתב עליו כשהי' מחובר לק"ת נני' אין לו תקנה לחזור ולדצקו אלא לריך ליתן מטלית חדש נושם תולמיה לכא"י לפומ"כ הנוגיא צקי" תרכיו קק"ז דכשנעשה ונתחילה צהכפר ל"ה תולמיה, אי"ב הי' צזה הו"ל להכשיר אלא דדצרינו נכוים דכבר כ"י הנוגיא צקי" כ"י קק"ח דכשנעשה פקול צגופו לא ונהני ונה שתחילת עשייתו הי' צכשרות והי"ה הכא דצ"י שנפל המטלית נעשה פקול צגופו וכי"ב הצבוס צקי" תרכיו והצי"א רא"י ונהא דקיי"ל א"ס נפל ציפת דיו על לוח דאין תקנה לגרור הדיו ולריך לגרור כל האות אף דתחילה כתיבתו הי' צהכפר, ונראה דק"ל דהא דנומעטיין לפקול חק תוכות היינו גיב כנו דנומעטיין תולמיה דהיי"ע דחק תוכות פקול אף דגם הקיקה וקרי כתיב כמיש הנוגיא צקי" ל"ב קק"ק כ"י ויינו פקול נושם דלא עשה מעשה צגוף הכתב אלא הכתב נעשה ונוגילא ע"י רש"י גי'ין כ"י כ"א, שו"ר שרנו ע"י גס צתשו' נאו"ד קק"י ק"ד ועיי"ש צקי" ק"ג שהאריך צעינן זה צציחור דצרי הנוגיא ונו"ז צקי" כ"י לענין נקרע הכנף עם הלילית א"ס רש"י לחזור ולתפרו כמו שהוא, והעב"י דכ"ע מודי דצנעשה ונתחילה צכשרות ל"ה תולמיה א"ס לא שהפקול צגופו, אולם א"ס חילוק צין א"ס הכנף הי' צצגד זה צקעת עש"י או לא זה הל"י צפלוגתה הנוגיא ונו"ז עיי"ש, ועיי"י ויש צזה צתשו' שיינו ונהדי"ג ח"צ ק"י קק"ז לענין נזוזה ובי"ב צתשו' כ"כ חו"ד ק"י קלי"ע.

ועמ"ש צקה"ס ככל י"ז לתרין קוש"י הנולחביק הני"ל וי"ע לא צני צק"ת תפירה קודם

ותי כניל דצרוי וכונים הוא העלה באונת דהרהי צעין מיוחד ליום ולזשן זיום ומכח קושי החוקי הניל דלחב אומי ונקרי ונעשהזג עיב איש נמי תירולו אהא דלא דרשין כל שישנו לחייב נשים צליות אצל להתקו קשה ויש ליישב עמיד הראים פי אונור הוצא בפומי צקי יד צאיא וכיב צקי צרכי עס אהא דלא דרשין צכל דוכתא דכתב צני ישראל ולא צנות ישראל דלא דרשין הכי אלא היבא דנוקטצר (וענושיכ צזה לעיל קי צי צדיה ועיין) ואיב צליות כיון דעביב דוני לונעשהזג כוניש החוקי נהי דנחפילין לא שנוטי לה ונינו ונקטצרה לדרוש צי צני ישראל לונטוי צנוי נשאיכ לניד לילה זמן לילית דלא דוני לונעשהזג לא נוקטצר לדרוש צני ולא צנוי וייל צזה דהרנוציה והראש דאיפלגו צבקות המיוחד ליום אי חייב צליות כשלוצשו צלילה אזלו לשיטהייהו צהא דפליגו לענין הלית לילית צצגד אי צעי לשונה כונצור צשויע קי יד דשיטה הרנוציה דליצ לשונה ודייק לה ונדליטריך צוננחה מוג לונעט עכום דפקול להליית לילית ונדכהי צצני ולא עכום ונכלל דליצ לשונה, ולהראש קיל דצעי לשונה ולדידי ליל דצמות לא דרשי להלכה וניעוטא דצני אעכום וכניש הנעדיוי צה לילית וכנוו שכתצאר צאורך צדצרינו לעיל קי צי (דיה אלא) ונעטה ייל דלהרנוציה לשיטתו דאליטריך וניעוטא דצני לונעט עכום איב לא אייתר צני לונעט נשים עיב ליל דלא הלי צמיוחד ליום דלחב אומי ונעשהזג צצרייתא דקופיק דקידושין הא צקות המיוחד ליום לעולם חייב ולא הוי דוני דתפילין וליבא למיכף מיני לפטורי אי דתלי צונן לציסה וספיר הויל ונעשהזג כתפילין אצל להראש דקיל דצעיין תלי לשונה ולא אליטריך קרא לונעט נכרי ספיר איבא למינור דצמיוחד ליום הלי ויילתא ומינ שפיר נשים פטורות אף דלא דני מונק לתפילין דמונעטין להו וצני ולא צנוי, וראיתי שבוטתי צזה צנוקלת לדצרי החוקי ישנים ציצמות דף די שכתצו לתרן כן קושיית החוקי הא דלא דרשין כל שישנו לחייב נשים צליות ונקוס דכתב צני ישראל עיינ, והחוקי עס שלא כתצו כן אפשר ונשים דקיל להתקו, התם כדעת הרנוציה דליצ עשיית לילית לשונה ואליטריך וניעוטא דצני לונעט נכרי כרצ צוננחות מוג כניל.

אמנם אי כיונא דצגד חדש שלא לצשו עדיין ציום ולצשו פעם ראשון צלילה פטור ונלית אף שיחדו ליום, איש צרווחא הא דחשיב לילית ונעשהזג דלפיז מלות עשיית לילית אינו נוהג צלילה דקרא דועשו להם לילית דקאי אחחילת חיוב עשיית הלילית אינו נוהג צלילה דצחחילת עשיי כשלוצשו פעם הא אינו מחויב לעשות לילית צלילה וחשיב ספיר ונעשהזג וצאונת צבר הציא לתרן כן הראש צריש הי לילית צצם רית דקיל נמי דמיוחד ליום חייב אף צלילה ואפייה חשיב ונעשהזג ונקוס דעביב צקות המיוחד ללילה פטור והוא כתי החוקי הניל ועוד ונקוס דעלית של יום נמי אס נפקק צלילה לא מחייב לתקנו עד היום והראש הקשה עליו דשני התירולים קותרין אהדדי דלפי תירון אי דקיל צבקות המיוחד ליום חייב אף צלילה, אומי קאנור דאס נפקק צלילה אינו מחויב לתקנו צלילה עיינ, אצל לפומשיכ איש דצרי ריה

דנהי צבקות המיוחד ליום חייב אף צלילה מינ כיון דקרא דועשו להם לא וניירי צלילה דהא צגד חדש אפי אס יחדו ליום לא נחייב כשלוצשו צלילה ונקוסה קיל לריה דגם צלית של יום אף שכצב לצשו ציום אס נפקק צלילה לא ונחייב עד ציום דקרא דועשו להם לא איירי אלא ציום, ונדוקדק צזה ונשיב הרית דכנפקק צלילה אינו מחויב לתקנו צלילה דנושמכ וזה דאס נפקק ציום אקור ללוצשו גם צלילה ולפי הניל נכון דוקא צנפקק צלילה לא חל על צגד זה חיוב עשיית לילית ונשיב צנפקק ציום דכצר חל על הצגד חיוב לילית כשילצשו אקור ללצשו גם צלילה צלי לילית, ואש קושי הראש על ריה, והוא ראי נכונה לדצרינו דקודם שלצשו ציום לא נחייב צלילה ציחוד לחוד, ונהי דהראש לא קיל כן ונדקשה על ריה, ומי ייל דאינו חולק עליו אלא היבא שכצב נחייב צלילה עיי שלצשו ציום ונפקק צליי אצל צצגד שלא לצשו עדיין ציום ייל דגם הראש וודה דעיי יחוד לחוד לא נחייב צליות צלילה ואש גם להראש קושי החוקי אומי חשיב ונעשהזג.

ובהרי איש ונה שראיתי ונדקדקין צהא דאונרי צצרכו ייד צונעצצא לא אונרו פי לילית צלילה אלא זכירת ימינו צלצד וגם אכן ליא ליי אלא ונקוס זכירת ימינו, ולפי שיטת החוקי והראש צבקות המיוחד ליום חייב צליות אף צלילה אומי ליא ליי אלא ונקוס ימינו הרי גם מלות לילית נוהגת צלילה צבקות יום, אוננס לפומשיכ איש דאפי למיד דצמיוחד ליום חייב אף צלילה מינ מלות ועשו להם לילית דכתב צקרא דקאי אחחילת עשיי אינו נוהג צלילה, וניל דאפי לאציי דקיל צצנהדרין הזמנה מילתא הוא מינ צניד אפשר לונור דגם לאציי לא ונחייב לפומשיכ החוקי ציצמות דף לי דחיוב מלות עשיית לילית לא חיל אלא לאחר העטיפה דנושויה קרי שואית עיינ, איב כיון דאין החיוב חל אלא לאחר הלציסה לא נחייב אלא עיי לציסה דיום דהוא גורם החיוב ואס לא לצשו עדיין אלא צלילה לא נחייב כניל צקיד.

ובהיותי צזה עלה צדעתי לייצצ עפיד החוקי הניל ונה שפקשה טעורא צריה דף ליצ עיי צהא דנפרשין התם טעמא דמתני דקהני שופר של ריה אין ונעצירין עליו את החחום וכוי ונקוס דיוט עשה ולית הוא ואין עשה דוחה לית ועשה, איב לרצא צצצת דף כיה דלא קיל יויע עשה ולית האיד יפרש קך ומני דריה דאומי ליא עדלית, והטורא עס תיי דכלאו טעמא דעשה ולית לא דמי ונקוס דליה צעידנא אצל הציא עס צצם שצולי לקט שכתצ צצם רית אהאי דהתם דהא דליק טעמא ונקוס דליה צעידנא דצשופר דהוי עשה דרצים ליצ צעידנא, ואיב קשי ונה לרצא דליל יויע עשה ולית, אוננס נראה לייצצ עפיי ונה שכתצו החוקי הניל דהא דנשים פטורות ונלית ולא כל שישנו צכלאים ונקוס דהקישא עדיק ונקמוכין ואיב לניד דתפילין ונעשהזג ולא ידעיין פטורי ונעשהזג ונהקישא דתפילין אלא מצ או ג כתוצים כדליתא צפיק דקידושין, איהינ דנשים חייבות צליות והנה לפייז כיון דעדלית ומכלאים צליות נפקא

בעזהש"ת

ספר
הציצית

ביאורים והערות על שו"ע
הלכות ציצית

נערך בחמלת ה' עלי
יצחק מאיר סימקאוויטש
בן לאאמו"ר ר' שמואל אברהם שליט"א

שנת תש"פ
ברוקלין, ניו יארק

7 רק בגד המיועד ללבישה חייב בציצית

איך אפשר להתיר מבגד לבגד

אמנם יש להמתיק הענין לפי המבואר בפוסקים, שאף למ"ד חובת טלית בעיני כסות "אשר תכסה בה", וכל שאינו עומד לבישה אינו חייב בציצית, וכן מבואר בגמ' מנחות [דף מ"א ע"ב] דמודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו שפטורה, יעוין מה שיבואר בזה להלן [עין ע"ו], דכיון דלאו לאכסויי עבידא פטורה [א"י], ואדרבה אם יטיל ציצית על בגד קודם שייחדה ללבושו יש לדון בו משום תעשה ולא מן העשוי, יעוין בפרי מגדים [סי' י"ח סק"א] שנסתפק בעשה ציצית על כסות לילה בשעת פטור ואח"כ נמלך וייחדה לכסות יום, אי פסול מדין תעשה ולא מן העשוי, הואיל ובעת שעשאן היתה פטורה, או דילמא כיון דלאו מחוסר מעשה לא הוה תעשה ולא מן העשוי, ולכאורה הוא הדין בכל בגד שעדיין אינו מיועד ללבישה.

ולכן אלו שקונים טלית בת ד' כנפות בלי ציצית, באמת מוחלט אצלם שלא ללבושו הבגד עד שיטילו עליהם ציצית, נמצא דכל זמן שאינן עוסקים בהטלת ציצית, אין כאן חשש ביטול מצוה, דעדיין לא קרינן בבגד זה "אשר תכסה בה". [אמנם יעוין לעיל [עין כ"ה] מה שנתבאר, שאם הבגד מיועד ללבישה אף אם אינו לובש בפועל, אין בזה משום תעשה ולא מן העשוי, מ"מ יש לומר שאכתי אינו מחויב בציצית] [רמ"ח].

ב'. בגמ' מנחות [דף מ"א ע"ב], איתמר, רב אמר → אין מתירין מבגד לבגד, ושמואל אמר מתירין מבגד לבגד, ובתוס' שם [ד"ה וכן כתבו, דאפי' למ"ד חובת גברא, סבר רב דאין לבטל מצות הטלית, כדאשכחן במזוזה בסוף השואל [נ"מ דף ק"ג ע"א] שנענש אותו שנטל המזוזה, ואע"ג דחובת הדר היא, ושמואל דאמר מתירין, אע"ג דקסבר חובת טלית היא, דהא שמואל מחייב לעיל כלי קופסא, כיון דאין לו אלא כדי טלית אחת, טוב שיתן באותה שהוא חפץ להתעטף בה, ולא דמי למזוזה.

וצריך ביאור סברת התוס', דלכן מותר להתיר הציצית ולבטל המצוה מבגד שחייב בציצית, כדי שיוכל להטיל על בגד שחפץ להתעטף בו, דהלא לשמואל דציצית חובת מנא, לכאורה אין שום עדיפות במה שהוא מתעטף בה או לא, שאין כאן רק מחייב אחד במה שיש לו בבעלותו בגד של ד' כנפות, ומה בין זה לזה. ובפרי מגדים לעיל סי' ט"ו [נ"א סק"ג] כתב ב' סברות למה טלית זה שרוצה להלוך בה עדיף טפי להטיל בה ציצית, א' שתהא המצוה בגופו, ב' "אשר תכסה" מצות עשה יתירא בלובש ועדיף מקופסא, ואפילו למ"ד כלי קופסא חייבים בציצית, יש חיוב יתר במה שלבוש.

רמז. יבואר להלן [עין ע"ו] דעת המגן אברהם, דלמ"ד חובת גברא יתכן דאפשר להתחייב גם אם הבגד אינו מיועד ללבישה, בשעה שלובש הבגד, אבל למ"ד חובת מנא מפורש שאם אינו מיועד ללבישה אינו כלום להתחייב בעודן בקופסא.

רמז. בפרי מגדים כאן [מסנ"ז סק"א] כתב, הנה בהעלאה והצעה יש דיעות [מג"ה סי' י"ח סק"ג] דכתיב "לא תלבש" סמוך ל"גדילים", מה כלאים דווקא בלבישה אף ציצית דווקא בבישה, וזה טעם מ"ד כלי קופסא פטורים, וביבמות [דף ד' ע"ג] דסתם בגדיהם צמר ופשתים ואמר רחמנא תכלת, דילמא כלי קופסא, אלמא כלי קופסא פשוט לתלמודא דפטורין מציצית, ומשמע בכוננתו שהוכיח מאיסור כלאים בציצית, דקיום המצוה רק בלבישה כמ"ד חובת גברא, וצ"ע דהרי אפילו למ"ד כלי קופסא חייבים בציצית, בעיני בגד המיועד ללבישה, ואם אסור ללבוש משום כלאים, פטור מציצית.

שבמרדכי המב
דמותר ללבוש
הוא אנוס, אינו
בלי ציצית בש
המבואר במגן
מדרבנן לכתחי
לאונס.

אמנם יתכן לנ
מטלית

שאותה הוא ד
חפץ ללבוש ה
מצוה מטלית ו
למ"ד חובת ט
בה", וכל שא
בציצית, אע"פ
אשר פירשו בז
מנא, יש חיוב
דאחר שמסיר
טלית הראשו
בידים, וצריך ל
ציצית. אך גם
עצם הלבישה
חיוב, הרי מות
כל שמוחלט א
ומטילו על הט
גם בכי האי ג
דעדיין חשיב
אפשר לבר חי
הציצית מוחל
סבר דחשיב ב

פטר נשים

ג'. במנחת חי
דנשים וע

רנג. ואין זה אוק
חפץ ללבוש, הר

לפטור כסות המיוחד ללילה, הוי הפסק בין
יום ליום, וצריך לחזור ולברך. ומבואר שאף
שהיה עושה מצוה כל הזמן, מ"מ ענין
הברכה שייך ביותר על מה שגורם המצוה,
ועל דרך זו יש לומר שמברכים על העיטוף
הגורם המצוה בעודן בקופסא].^L

→ **ד ביטול מצוה בידיים כשמשאר הבגד בלי ציצית**

מיהו אכתי יש לדקדק איך מותר לבטל מצוה בידיים, שהרי עכשיו שוהה תחת ידו טלית בלי ציצית, ואפי' אם נימא שיש עדיפות לטלית שלובש, הרי מכלל ביטול עשה של הראשונה לא יצא, וקיום מצוה של השניה אינו משלים ביטול מצוה של הראשונה. ועוד יש לעיין איך הותר לו לקנות טלית אחרת ולגרום בזה ביטול מצוה[ריא]. ואין ליישב דצריך להפקיר טלית הראשונה, דכל כי האי הו"ל לפרש, והדברים סתומים בשיטת שמואל דמתירין מבגד לבגד[ריג]. והיה אפשר לומר ע"פ שיטת הריי

רמט. יעוין במנחת חינוך [מנח"ט ז' שכתב כן, דאף למ"ד חובת מנא יתכן לברך בבוקר בשעת לבישה על מצות ציצית או על עשיית ציצית, רק ברכת להתעטף לא שייך.

רנ. וכן מתפרשים מקראי קודש "למען תזכרו ועשייתם את כל מצותי", הרי דטעם מצות ציצית שיזכור ענין המצוה בשעה שלובש, ומדחזינן דלא חייבה תורה אלא בבגדים שלובש, הרי דהמצוה תלויה בלבישה, אלא דלמ"ד חובת מנא הרהיבה התורה החיוב שאף בשעה שאינו לובש חייב להיות על הבגד, אמנם גדר המצוה מכח מה שהוא לובש בגד זה לכסותו.

רנא. בעמק ברכה הל' ציצית [סק"ט] עמד זה, והקשה, נהי דטוב ליתן הציצית בהטלית שמתעטף בה, זהו רק לכתחילה, אבל כאן שהציצית כבר קשורים בהבגד האחר איך מותר להתירם מהבגד ולינתם בבגד אחר, הא בעת שמתירם הרי הוא מבטל באותו זמן מצות ציצית לגמרי משני הבגדים. הנה מה שכתב דבאותו זמן יש ביטול מצוה לשני בגדים, יעוין מה שנתבאר לעיל [עין ע"ד], דכשמתעסק בתחילה בעשיית ציצית לא חשיב ביטול עשה, נמצא דליכא ביטול מצוה לבגד השני, מיהו אכתי צ"ב עצם ההיתר לבטל מצוה מטלית הראשונה, כדי לקיים אחרת.

רנב. בעמק ברכה שם כתב, שאין לתרץ דמיירי שמפקיר הטלית על אותו זמן דנפטר מציצית, דא"כ מאי טעמא דרב דאמר אין מתירין כיון דנפטר מהציצית. אך יש לדון בזה, שהרי מבואר בתוס' דדומה למזוזה, שאין להוריד מפתח ביתו אף דהוי חובת הדר, אלמא שגם באופן שהבית פטור לגמרי ממזוזה, כל שלא נשתנה כלום מעצם הבית ועומד לדור שם, אין ליטול המצוה משם, א"כ הוא הדין בטלית, כל שעומד ללבישה, אף שמפקירם יתכן בשיטת רב שאין להתיר מבגד לבגד, ובטליות של מתים יתכן שאף לרב מותר להתירם, כמו שמותר להתיר אף באופן שלא יתנו בבגד אחר, משום שאינו עומד ללבישה, אלא ללבישת בר פטורא.

והנה הבה"ג פסק כמ"ד ציצית חובת גברא והוכיח כן ממה שמפורש בתוספתא דברכות [פ"ו ה"ט] דמברכים "להתעטף בציצית", וכן הובא בתוס' שבת [דף כ"ה ע"ג ד"ה מ"ן]. היינו דדייק מנוסח הברכה להתעטף בציצית, שהמצוה בעטיפה, ולכאורה תיפוק ליה מעצם הענין שמברכים בשעת הלבישה, ומשמע מזה דגם למ"ד חובת מנא יש עדיפות של חיוב בשעת לבישה, וכמבואר מתוס' דראוי להתיר מבגד לבגד שילבש, לכן דייקו מלשון "להתעטף", ואין מברכים "על מצות ציצית" שהמצוה היא ע"י העיטוף דוקא, והיינו כמ"ד חובת גברא, דלמ"ד חובת מנא, היה ראוי לברך בכללות על קיום מצות ציצית[רמט]. ואכן הבעל העיטור יישב דאף לשון להתעטף שייך גם למ"ד חובת טלית, כיון דמצותה בעיטוף[ריג]. [זכר לדבר, מבואר בבית יוסף [סוף ס"ו מ' שגם למ"ד כסות יום חייבת בציצית אף בלילה, ניתן לומר שמברך אדם בבוקר על טלית שהיה לבוש בלילה, כיון דלילה לאו זמן ציצית היא, שהרי גורם

שבמרדכי המבוארת לעיל סי' י"ג [ענין ז], דמותר ללבוש בגד של ד' כנפות, ואח"כ אם הוא אנוס, אינו עובר, ולכן מותר ללבוש בגד בלי ציצית בשבת, אך אכתי יש לעיין לפי המבואר במגן אברהם שם [סק"מ] דאסור מדרבנן לכתחילה ללבוש ולהכניס עצמו לאנוס.

אמנם יתכן לבאר, דמאחר שמסיר הציצית מטלית זו כדי ליתנן על טלית אחרת שאותה הוא חפץ להתעטף בה, ושוב אינו חפץ ללבוש הראשונה, ממילא ליכא ביטול מצוה מטלית הראשונה, כפי המבואר שאף למ"ד חובת טלית בעינן כסות "אשר תכסה בה", וכל שאינו עומד לבישה אינו חייב בציצית, אע"פ שאפשר ללבושהו^י. וכפי אשר פירשו בדעת התוס', שאף למ"ד חובת מנא, יש חיוב נוסף מחמת הלבישה, פשוט דאחר שמסיר הציצית, אסור לו ללבוש עוד טלית הראשונה, כדי שלא לבטל מצוה בידים, וצריך להעדיף אותה הטלית שיש לה ציצית. אך גם אם נימא דלמ"ד חובת מנא, עצם הלבישה לא מעלה ולא מוריד לענין חיוב, הרי מותר להתיר מבגד זה לבגד אחר, כל שמוחלט אצלו שלא ללבוש עוד בגד זה. ומטילו על הטלית שחפץ להתעטף בה. ולרב גם בכי האי גוונא אין להחיר מבגד לבגד. דעדיין חשיב ביטול מצוה, כיון שעדיין אפשר לבר חיובא ללבושו, ורק משום שמסיר הציצית מוחלט הדבר שלא ללבושו עוד, לכן סבר דחשיב ביטול מצוה וכזיון למצוה.

פטור נשים ממצות ציצית אם הוי חובת טלית
 ג'. במנחת חינוך [ג' ע"א] ז"ן כתב לדון בהא דנשים ועבדים פטורים ממצות ציצית

דהוי מצות עשה שהזמן גרמא כי לילה לאו זמן ציצית, והביא מדברי הריטב"א [קדושין דף כ"ט ע"ב] שהקשה קושית הראשונים למה לי קרא למפטר נשים שאינן מחויבות למול את בנם, הא הוי מצות עשה שהזמן גרמא, כיון שאינו נוהג בלילות, וכתב דהא דנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, היינו דוקא במצוה שבגוף, אבל במצוה שאינה בגופו, נשים ג"כ חייבות, והיינו טעמא דהתורה הוצרכה למעט נשים מחיוב למול את בניהן, כיון דמילה אינה במצוה שבגופו, ולאור זה כתב לדבר פשוט, דלמאן דסבירא ליה דציצית חובת טלית וכלי קופסא חייבים בציצית, אף דבלילה פטור או כסות לילה פטור, מ"מ לא מיקרי מצות עשה שהזמן גרמא לענין לפטור הנשים, דלא הוי מצוה שבגוף רק להטיל ציצית בבגד, א"כ נשים חייבות ג"כ.

ובגמ' מנחות [דף מ"ג ע"ב], רב יהודה רמי תכילתא לפרזומא דאינשי ביתיה ומברך כל צפרא להתעטף בציצית, מדרמי קסבר מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא, אמאי מברך כל צפרא וצפרא, ולפי מה שהביא מהריטב"א הקשה המנחת חינוך, דילמא באמת סבירא ליה לרב יהודה דבלילה פטור והוי לה מצות עשה שהזמן גרמא, והא דרמי תכלתא לבגד אשתו דרב יהודה סבירא ליה כשמואל רביה [ס"ג דף מ"א ע"ב] דציצית חובת טלית, אם כן נשים חייבות אף דהוי ליה מצות עשה שהזמן גרמא, כיון דלא הוי מצוה שבגופה. ומתריך דמאן דסובר דציצית חובת טלית הויא לה עשייתה גמר מצותה, ומברך בשעת עשייתה לעשות ציצית, אבל הברכה שבשעת לבישה, כיון דאין מצוה בלבישה כלל, דמקיים המצוה בשלימות אם

רנ. ואין זה אוקימתא בעלמא כמו דנימא שצריך להפקיר, אלא בכל גוונא דמתירין מבגד לבגד משום שאותו חפץ ללבוש, הרי מוחלט אצלו שלא ללבוש עוד הישנה.

מיתתו הלא למח
דאף בגדים שמ
חייבים בציצית, י
קאמר דמ"מ פט
אשר תכסה בה.

והנה זה היה פל
ד' כנפות ד
לכסות שולחן פ
העומד להתכסות
תכריכין ס"ד דג
קביעות שם בגד
קופסא החייבים
קמ"ל דלא חשיב
וכך מפורש בפר
טליתות הראויין ל
ומונחת בקופסא
ועומדת היא להת
קרינא ביה, ע"כ.
ד"אשר תכסה
לכבודו, כבר היו
העומד להתכסות

וכתב בנמוקי יו
מקו. ואע
בחיינו כיון שאין
מחיים, הוי ליה כ
ביום. והנה עיקר
לכאורה איירי כי
מתפרש הלשון
מציצית, היינו ז
פטורה, כיון שאי
גוונא שאינו מיוע
לדעת שמואל. ו
יוסף דאף אם לו

רנד. בחזון איש וסי'
יום ביום דוקא, אולכ

זו למצות ציצית אף אם חובת טלית הוא,
שהרי החיוב אינו מכח הבגד, כמו מצות
מילה שמצות הבן היא, וא"כ מה לי מצוה
שבגופו או לא, סוף סוף מצות עשה שהזמן
גרמא הוא. אמנם במנחת חינוך נקט שיש
כאן סברא בכל מצוה שאינה בגופו דליכא
פטור דזמן גרמא, וכן נקט המנחת חינוך
לענין שביתת בהמתו [מנוה קי"ג, ג'], דלפי
הריטב"א, נשים נצטוו עליה, דפטור דזמן
גרמא נאמר רק במצוה שבגופו.

ובעיקר הנהגת המנחת חינוך לדבר פשוט
דלמ"ד חובת גברא, חשיבא מצות
ציצית מצוה שבגופו, היה אפשר לדקדק, נהי
דליכא חיובא בעודן בקופסא עד שלובש את
הבגד, אמנם אחר שלובש את הבגד, לכאורה
גדר המצוה שיהיו ציצית עשויים על ד' כנפות
הבגד, ולמה חשיבא מצוה שבגופו, האם
מזוה שחובת הדר היא חשיבא מצוה
שבגופו. ומבואר כמו שנתבאר לעיל [עין ע"ד]
דלמ"ד ציצית חובת גברא המחייב למצוה
הוא מה שלובש בגד של ד' כנפות, ומקיים
מצותה בזה שלבש בטלית מצויצת, ולכן
דין אותה כמצוה שבגופו לפטור נשים
משום שהזמן גרמא.

הם בקופסא, לא שייכא ברכת להתעטף,
ומדרב יהודה היה מברך בכל צפרא
להתעטף, מוכח דסבר טלית חובת גברא,
ולכן הוכיחו מדהטיל ציצית על בגדי נשים,
דקסבר לילה זמן ציצית.

גדר מצוה שאינו בגופו לענין זמן גרמא

אמנם בעיקר פירוש דברי הריטב"א, כן כתב
הרמב"ן בקידושין שם דאיצטריך
למעט נשים מחיוב מילה, סד"א כי פטרי
נשים ממצות עשה שהזמן גרמא הני מילי
בשאר מצות המתקיימות בגופיהו, כגון
תפילין, אבל מצות מילה שהמצוה מתקיימת
בגוף הבן והיא לא שייכא ביה, אימא
תתחייב, קמ"ל. ונקטו האחרונים בפירוש
הדברים, יעוין בקהלות יעקב עמ"ס קידושין
[סי' ל"ג], דענין חיוב האב למול את בנו הוא
שאחריות מצות הבן מוטלת על האב, והגורם
לחיוב האב הוא חיובא של הבן, ואע"פ שהבן
קטן ואינו בחיוב מצות, החפצא דבן הוא
המחוייב במילה, ואחריות קיום המצוה בו
מוטלת על האב, וענין הזמן המיוחד למילה
דוקא ביום הוא לתא דבן שיסוד קיומה
וכשרותה דוקא ביום, ולא שייך כלל למי
שמחויב למולו. ולפי זה לא שייך כלל סברא

ענין ע"ו

פטור ציצית בבגדי תכריכין

כמה תלוי אם ציצית חובת גברא
או חובת מנא

← **סעיף ב'**. עשה טלית לצורך תכריכין, אף על
פי שלובשו לפעמים בחייו, פטור.

בגמ' מנחות [דף מ"ט ע"ב], אמר רב טובי בר
קיסנא אמר שמואל כלי קופסא חייבין
בציצית, ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו
שפטורה, מאי טעמא, "אשר תכסה בה" אמר

רחמנא, האי לאו לאיכסויי עבידא. מבואר
דשיטת שמואל כמ"ד ציצית חובת מנא,
וקמ"ל דמ"מ תכריכין פטורין מן הציצית,
והנה בעיקר השיכות בדין תכריכין שנעשה
לכבוד המת לשיטת שמואל דכלי קופסא
חייבים בציצית, היה נראה דלמ"ד חובת
גברא, אין צורך לומר דין התכריכין, שהרי
אין הדרך ללבוש תכריכין רק למת, ואחר

גית
הוא,
וצות
לצוה
הזמן
שיש
ליכא
זינוך
דלפי
דזמן

שוט
צות
נהי
את
אורה
נפות
האם
מצוה
[ע"ד]
מצוה
זקיים
ולכן
נשים

גבואר
מנא,
ביצית,
נעשה
קופסא
חובת
שהרי
ואחר

הלכות ציצית

סימן י"ט

רפה

18

מיתתו הלא למתים חפשי, אבל אם אמרינן דאף בגדים שמקופלים ומונחים בקופסא חייבים בציצית, יש לדון בדין התכריכין, ובוה קאמר דמ"מ פטור כיון דלא הוי בכלל בגד אשר תכסה בה.

אזלינן בתר עיקר שימוש, ודומה לכסות לילה דפטורה אפילו ביום. אך אם המימרא גופא קאי כשלובשה, לא שייך הלשון "מודה שמואל", שהרי אף למ"ד חובת גברא צריך לומר אם חייב או פטור מציצית. L

והנה זה היה פשוט דלאו כל בגד שיש לה ד' כנפות חייבת בציצית, ובגד המיוחד לכסות שולחן פטור מציצית, דבעינן בגד העומד להתכסות בן אדם דוקא, אלא לענין תכריכין ס"ד דגם זה חשיב כיסוי לענין קביעות שם בגד של כיסוי להיותן בכלל כלי קופסא החייבים בציצית [למ"ד חובת מנא], קמ"ל דלא חשיב בכלל "אשר תכסה בה". וכך מפורש בפרש"י שפירש כלי קופסא, טליתות הראויין לציצית אף על פי שמקופלת ומונחת בקופסא חייבת בציצית, דהואיל ועומדת היא להתכסות בה "אשר תכסה בה" קרינא ביה, ע"כ. הרי דטרם הביאו הלימוד ד"אשר תכסה בה" למעט זקן שעשאה לכבודו, כבר היה ידוע דבעינן דוקא בגד העומד להתכסות בו.

ד' פטור תכריכין למ"ד כסות לילה חייבת בציצית

ב'. הנה בנמוקי יוסף השווה דין התכריכין לכסות לילה, דכשם שכסות לילה פטורה מציצית אפילו כשלובשה ביום הכי נמי כשלובש תכריכין בחייו, אמנם בדין זה אם כסות לילה חייבת או פטורה מציצית נחלקו הראשונים, ודעת הרמב"ם דביום לעולם חייבים בציצית אף בכסות לילה, כמבואר לעיל סי' י"ח (ויד), וא"כ לפי דרכו לא מצינו ענין זה דהלובש בזמן חיוב יהא פטור מציצית מכיון שמיוחד לכסות בזמן פטור, אולם על זה כתב בבית יוסף, דאפילו להרמב"ם שמחייב ציצית לכל כסות שלובש ביום, ואע"פ שהוא מיוחד ללילה, שאני הכא דכיון דכתיב "על ארבע כנפות כסותך", משמע דוקא כסות המיוחד לאדם חי, יצא זה שאינו מיוחד לכסות אדם חי דהוה ליה כאילו אינו כסות כלל ופטור.

וכתב בנמוקי יוסף [י"א ע"ג מדפי סרי"ף ד"ה ניקן]. ואע"פ שלובש אותה לפעמים בחייו כיון שאין עיקר עשייתה לאיכסויי מחיים, הוי ליה ככסות לילה שפטורה אפילו ביום. והנה עיקר מימרא דרב טובי בר קיסנא לכאורה איירי כשאינו לובשה כלל, דבכך מתפרש הלשון מודה שמואל שפטורה מציצית, היינו דלמ"ד חובת גברא ודאי פטורה, כיון שאינו לובשה, וקמ"ל דבכהאי גוונא שאינו מיועד לכיסוי בחייו פטורה אף לדעת שמואל. אמנם בזה הוסיף הנמוקי יוסף דאף אם לובש אותה לפעמים בחייו,

ביאור דברי הבית יוסף, דהגם שנחלקו הרמב"ם והרא"ש בדין כסות לילה אם חייבת או פטורה מציצית, לא נחלקו בעצם היסוד דרק בגד המיוחד ללבישה חייב בציצית, ולא נחלקו אלא בעיקר הלימוד ד"וראיתם אותו" פרט לכסות לילה, דשיטת הרמב"ם [פ"ג ה"ו] דנתמעט זמן לילה, ולפי הרא"ש ההולך בשיטת ר"ת הרי נתמעט בוה כסות לילה, ובנמוקי יוסף רק הוכיח מדין

ונד. בחזון איש [ס"ג נ"ג] כתב דבדעת הרמב"ם אינו מפורש אם כסות לילה חייבת, דאפשר דבעינן כסות יום ביום דוקא, אולם הטור נקט שיש שיטה דכסות לילה חייבת.

כסות לילה, דאף למ"ד ציצית חובת גברא, שאין עצם הלבישה מחייב אלא יש תנאי שיהא בגד של כסותו דוקא, מדאיכא תנאי בחיוב של ציצית שיהא כסות שלובש באיזה זמן, רק דלהרמב"ם ליכא חסרון בלילה כי אם בזמן הלבישה, ד"וראיתם אותו" הוא דין רק בזמן קיום המצוה ואין שום חסרון בלילה מצד שם כסות, אבל אה"נ באופן שאין על הבגד שם כסותו, הרי מה שלובשו לפי שעה אינו מחייבו בציצית. ולכן יש לומר דלכו"ע כיון דלא הוי כסות המיוחד לאדם חי הוי ליה כאילו אינו כסות כלל ופטור [ריה].

אך יש לעיין בשיטת הרמב"ם מדוע השמיט פטור תכריכין, ולכאורה משמע מזה דלפי דרכו דכסות לילה חייבת, הוא הדין תכריכין חייב, אמנם יש לבאר כיון דהרמב"ם פסק כמ"ד חובת גברא, ובגמ' איירי בתכריכין למ"ד חובת מנא בשעה שאינו לובשה, והגם שנוגע דין זה למ"ד חובת גברא בשעה שלובשה, דמ"מ פטור כיון שאינו בגד המיוחד לכסותו, מ"מ בגמ' הרי לא איירי מזה, ואין דרכו של הרמב"ם לפסוק דינים שלא נזכרו בסוגיות הש"ס. L

חיוב ציצית בשלובשה בחייו

ג' אמנם במגן אברהם [פק"ג] השיג על דברי הבית יוסף וכתב, דבגמרא אמרינן

דשמואל סבר ציצית חובת טלית הוא, ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו, פירוש לתכריכיו שפטור, מאי טעמא "אשר תכסה בה" אמר רחמנא והא לאו לכסויי עבידא, ולהרב בית יוסף הו"ל למימד "כסותך" אמר רחמנא, והוי פטור אפילו למ"ד חובת גברא הוא, לכן נראה לי, דדוקא אליבא דמ"ד כלי קופסא חייבים בציצית, על זה קאמר בגמ' דאם עשוי לתכריכין ואינו לובשה בחייו פטור, אבל למ"ד חובת גברא הוא, דהיינו כשלובשה, והלבישה מחייבת אותו בציצית, א"כ אפילו עשוי לתכריכין, אם לובשה בחייו חייב, דעכ"פ לובשה. וכן דעת הרמב"ם שהשמיט דין התכריכין שפטור. ומיהו אפשר דלהרא"ש דס"ל דכסות לילה פטורה אפילו ביום, א"כ תכריכין פטורים אפילו לובש אותן בחייו [ריט].

ומבואר בדבריו [וכן בביאור הגר"א נקט כוותיה], שיש סברא לחייב למ"ד ציצית חובת גברא, דכל שלובש הבגד של ד' כנפות יש בעצם הלבישה כדי לחייבו בציצית, ואין להתחשב כלל על מה הכסות מיוחדת. אך מסיק דיתכן דאפי' למ"ד חובת גברא, הרי לפי הרא"ש דכסות לילה פטורה לעולם הוא הדין תכריכין, אך להרמב"ם דכסות לילה חייבת, הוא הדין בגדי תכריכין

ונה. בבית יוסף נקט לפי שיטת הרמב"ם לימוד אחר, דכתיב על ארבע כנפות "כסותך", ולכן בעינן בגד של אדם חי, ואפשר דלאו דוקא ואפשר ללמוד כן מ"אשר תכסה בה", ואולי נקט דלמ"ד ציצית חובת גברא בעינן כסותך כדי ללמד עצם הדין שאינו חייב אלא בזמן שמתכסה בבגד, ולכן נקט לשון הקרא דמינה חזינן דבעינן כסות של הלובש.

רנו. הנה מצינו לעיל סי' י"ד בשיטת הרא"ש, שאפשר לברך בטלית שאולה, הגם שאינו כסותך, מ"מ למ"ד ציצית חובת גברא, יש מצוה קיומית בשעה שלובש בגד של ד' כנפות, שהלבישה עצמה מהווה חפצא של קיום מצות ציצית, ובעלות הוי רק תנאי בחיוב. ולכאורה היה מקום לדון ולומר שהוא הדין בלובש כסות שאינו מיוחד ללבישת אדם חי, נהי שאינו מחויב בדבר, יש כאן קיום מצוה, ויכול לברך. אמנם מבואר בפוסקים בשיטת הרא"ש דכסות לילה מופקעת לגמרי מקיום מצוה, ואינו מברך כשלובשה ביום, והוא הדין בתכריכין כשלובשה בחייו, אינו מברך לדעת הרא"ש.

חייבים, למ' השמיט הרמנו

השובש

יש לדון בני דבר זה ללבישה, דגם שלובש עכשי מהו כסות זה פק"ט דנו ש. שנעשה לכי העשוי, כיון ע שאין בו ד' לכיסוי אדם נ ככיסוי המחוי ס"ד דגם כיס אחר דילפינן לא חשיב הבו

וענין זה מוכ פטורה שלובש זמן ו מיועד לכסות חייב בציצית, גברא או חוג הביאו דין כנ שמהות הכסו בעיקר המחלו

רנו. בפרי מגדים בקופסא פטור, ו בזה דלכאורה ל לעשות ציצית ל ציצית חובת טל המחייבת אותו נ מ"ט ע"כ ד"ה רנ ז בציצית, יש מחיי נפק"מ בהא שיע מצוה, ולכן גם כ

ודה
י"ש
סה
רא,
מר
רא
בלי
נמי
זיוו
ינו
י"ת,
זיוו
"ם
שר
לו
תן

י"ט
ד'
ד'
זו
ת
ת
ה
ם
ין

ל
ז
ז
ר
ל
ו
ז
ו

חייבים, למ"ד ציצית חובת גברא, ולכן השמיט הרמב"ם דין הפטור [ר"ז].

ד' הלבוש בגד שאינו מיוחד לכפות

ויש לדון בסברת המגן אברהם, דלכאורה דבר זה יסוד מוסד דבעינן בגד המיוחד ללבישה, דגם למ"ד חובת גברא, לא סגי בזה שלובש עכשיו הבגד, אלא בעינן גם לקבוע מהו כסות זה, ובפוסקים [פרי מגדים סי' י"ח ס"א סק"א] דנו שאם הטיל הציצית עוד קודם שנעשה לכיסוי הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי, כיון שפטור לגמרי מציצית, הוי כבגד שאין בו ד' כנפות, ואי אפשר להתייחס לכיסוי אדם מת שאין בו שום הנאת לבישה ככיסוי המחויב במצות ציצית, ונהי דבגמ' ס"ד דגם כיסוי של כבוד חשיב כיסוי, מ"מ אחר דילפינן דלא חשיב כיסוי, הרי באמת לא חשיב הבגד מיועד לכיסוי.

וענין זה מוכח מעצם הנידון אם כסות לילה פטורה ביום, הגם דעכשיו בשעה שלובש זמן חיוב הוא, ומוכח דבגד שאינו מיועד לכסות, אע"פ שלפעמים לובשו, אינו חייב בציצית, ואין זה תלוי אם ציצית חובת גברא או חובת מנא. וכמו שנתבאר דלא הביאו דין כסות יום אלא לראיה בעלמא שמהות הכסות קובעת החיוב, ואינו תלוי בעיקר המחלוקת בדין כסות יום וכסות לילה,

שהוא מחלוקת בפירוש הדרשא ד"וראיתם אותו", אם ממעט לילה או כסות לילה.

ועיקר דבריו צריכים ביאור, דאפילו אם נימא בדעת הרמב"ם דלא בעינן כלל כסות המיוחדת ללבישה כדי לחייב בציצית, אמנם בשיטת הרא"ש עכ"פ מוכרח כן, שהרי פטור כסות לילה אף ביום, ואם נימא דהכל תלוי בעצם הלבישה, ולא איכפת לן על מה מיוחד הבגד, מה שייך לפטור ביום משום שמיוחד ללבוש בלילה, ובהכרח דיש תנאי במחייב של לבישה שיהא בגד המיוחד לכך, ובגד של ארבע כנפות המיוחד לכסות שולחן אינו חייב בציצית, ומריש דברי המגן אברהם משמע דרצה לחייב ציצית על תכריכין כשלובשו בחייו, אף לפי שיטת הרא"ש, רק לבסוף מסיק "מיהו אפשר" דלרא"ש פטור.

ד' כסות לילה שלובש רק לפעמים ביום - למה → גרועה מבגד המיועד ללבוש רק לפעמים

אמנם יש לבאר סברא לחייב בגדי תכריכין בציצית, דאפילו אם נניח דין זה דלכו"ע בעינן בגד העומד ללבוש, מ"מ מי שיש לו בגד המיועד ללבוש רק לפעמים נדירים, פשוט דהוי בכלל כסותו, והוי בכלל כסות הראויה להתחייב בציצית בשעה שלובש, והנה לענין כסות לילה מבואר לעיל סי' י"ח בדעת הרא"ש, שאפילו אם לובשה

רזו. בפרי מגדים כתב, דאף למ"ד ציצית חובת מנא, יש חיוב בתכריכין מחמת הלבישה, רק דמודה דבעודן בקופסא פטור, וא"כ אף באופן שאינו מיוחד ללבישת אדם חי, נעשה מחויב מכח הלבישה. אמנם יש לעיין בזה דלכאורה ליכא שני מחייבים למצות ציצית, ולמ"ד טלית חובת מנא וכלי קופסא חייבים, גדר המצוה לעשות ציצית לכל בגד של ד' כנפות המיוחד ללבישה שיש לו, וכמבואר בגמ' מנחות (דף מ"ג ט"ז) דלמ"ד ציצית חובת טלית צריך לברך על עשיית הציצית, דהוי גמר המצוה, ולמה נימא שגם לבישה היא סיבה המחייבת אותו להטיל ציצית, אולם בפרי מגדים לעיל סי' ט"ו (פ"א סק"ב) מבאר כן בסברת התוס' מנחות (דף מ"ה ע"ג ד"כ כ"ג) ד"אשר תכסה" מצות עשה יתירא בלבוש ועדיף מקופסא, ואפילו למ"ד כלי קופסא חייבים בציצית, יש מחייב "מחמת הלבישה", והנפק"מ אם יש לו חוטי ציצית רק לבגד אחד דאיתו שלובש עדיף. עוד נפק"מ בהא שיש חיוב מחמת הלבישה, לפי המבואר לעיל סי' י"ד שיטת הרא"ש, דבעצם הלבישה יש מעשה מצוה, ולכן גם כשאינו בעלים מקיים מצות ציצית, ויכול לברך על טלית שאולה.

קצת ביום פטורה מציצית, ובאמת צריך ביאור למה פטורה מן הציצית, מאחר שלובשה לפעמים ביום, תיפוק ליה דהוי גם כסות יום ייח. ולכאורה צריך לומר הגדר בזה, דמאחר דכיסוי זה בעיקרו כסות לילה הפטורה מציצית, מה שלובשו לפעמים ביום אינו משנה קביעות הבגד, ועדיין חשיב כסות לילה הפטורה מציצית, דמה שהוא כסות לילה אינה עושה אותו כבגד הפטור מציצית בלבד, אלא שהוא בגדר פוטר מחיוב ציצית, שכיון דלילה הוי זמן הפטור, הרי זה קובע דהוי בגד של פטור.

אולם יש לדון אם יש לו בגד המיוחד לכסות ביום לפעמים, אך ברוב פעמים משתמש בבגד זה לענין אחר לגמרי כגון לכסות שולחן, אולי לא חשיב בגד של פטור, ולא גרע מבגד שמתכסה בו ביום רק לפעמים רחוקות, ואינו עושה שימוש אחר, דחייב בציצית. ומעתה לגבי תכריכין דלפעמים לובשו בחייו, הרי יש לדון שאם היה זה בגד המיועד ללבוש רק פעמים אחדות, היה חייב בציצית, הן למ"ד דהוי חובת מנא, וכלי קופסא חייבים, היה חייב להניח מיד, והן למ"ד חובת גברא היה חייב בשעת לבישה, הוא הדין שיש לומר כשבגד זה מיוחד ללבישה לאחר מיתה, אכתי יש לחייבו מחמת מה שלובשו לפעמים בחייו, ובזה נשא ונתן אף לדעת הרא"ש, דאולי אינו דומה תכריכין לכסות לילה דהוי בגדר כסות הפטור מציצית, ובזה מסיק דאפשר דלהרא"ש דומה הכל לכסות לילה, דשם הבגד נקבע לפי עיקרו, ומה שהוא לבוש המיוחד לאחר מיתה, פוטר בגד זה מציצית אע"פ שלפעמים לובשה בחייו, דילפינן

רנח. יעוין שם סי' י"ח [ענין ע"ג] מה שנתבאר בזה בחזון איש [סי' ג' ל"ה].

מ"אשר תכסה בה", דהוי בגדר בגד הפטור מציצית.

אך לפי שיטת הרמב"ם המחייב בכסות לילה, משום דדרשא ד"וראיתם אותו" קאי על זמן לילה, לא מצינו ענין כלבישה הפוטר, נמצא שאין בכלל הא דמיועד לאחר מיתה כדי לפטרו, דעדיין לא יצא מכלל בגד. רק להרא"ש שמצינו כן שפוטר כסות לילה, אע"פ שלובשו גם בבוקר, אפשר ללמוד מזה לשאר הפטורים מציצית דפוטר אף לבישת ארעי המחייבת, דבתר עיקר בגד אזלינן.

ולאור ביאור זה בדעת המגן אברהם יש לומר, שלא כתב לחייב תכריכין בציצית [להרמב"ם, ולרא"ש לפי צד אחד], אלא בבגד שמיועד ללבוש לפעמים בחייו, אבל בגד שאינו מיועד כלל לכסות בחייו, רק באקראי בעלמא לבש הבגד בחייו, אין צריך לחוש לחיוב ציצית, דלא נעשה לבגד החייב בציצית אלא אם עומד ללבישה עכ"פ לפעמים. L

בגדים שציקרם לשימושים אחרים אך לפעמים לובשם להנאתו

ד'. בבית יוסף לעיל סי' י' כתב לדון בכמה בגדים של ד' כנפות שהעם הקילו ולא הטילו ציצית עליהם, והעלה להקל, משום שהבאת הסודרים ההם הוא להשתמש בהם לכמה דברים, לצרור בהם מעות, להביא בהם פירות, לקנח הזיעה, לחגור בהם כשעושים שום עבודת משא, לקנח בהם את הידים, לתפוש הידים בו, ויעו"ש שמשמע שגם בשעה שאינו משתמש לתפוש הידים בו וכדומה רק לובשו להנאתו, מ"מ פטור מן הציצית, כיון דעיקר השימוש בסודר אינו לכסותו.

21

ועל דרך זו כתו מלבושים

בצורה של ד' להטיל בהם ציצ אלא הבא להגין ולכן גלימא שא מפני הכבוד, אג כיון שתחילת עי חשיב כסות ופכ

והנה לשיטת ה בגד המי מיועד לשימושי מבואר הפטור

טע

סעיף ב'. אין

כוכו

בדרך, ויהרגנו. מצויצת לעובד לפי שעה, דליני [דף מ"ג ע"א], < מצויצת לעובד מאי טעמא, הנ משום זונה, די וסבורה ישרא משום לא תתד זונה עובדת כ עובד כוכבים נתנה לי ואתי שמא יתלוה ע

ועל דרך זו כתב הבית יוסף שם לענין כמה מלבושים הפתוחים מלמעלה למטה בצורה של ד' כנפות, שהטעם שלא נהגו להטיל בהם ציצית משום דלא מיקרי כסות אלא הבא להגין על האדם מפני החום והקור. ולכן גלימא שאין לובשין אותה להגן אלא מפני הכבוד, אע"פ שלפעמים נהנה מחומה, כיון שתחילת עשייתה אינו להתחמם בה לא חשיב כסות ופטור.

והנה לשיטת הבית יוסף דנקט לכו"ע דבעינן בגד המיוחד לכסות, וכל שבעיקרו מיועד לשימושים אחרים פטור מן הציצית, מכואר הפטור בכל גוונא. אמנם לשיטת

המגן אברהם, יש לחלק בזה, שאם באותה שעה גופא שלובש הבגד משתמש בו לדברים אחרים, כגון שלבשו לכבוד, או שלובש הסודר עבור הראש, להתעטף מפני הקור או לעשות צל מפני החמה, אזי פטור, הגם שלבשו עתה גם להנאתו, בטר עיקר שימושו אזלינן. אמנם באופן שלפעמים לובשו כולו להנאתו, רק שברוב פעמים משתמש בהם לענינים אחרים, לצרור מעות, או מפני הכבוד, עדיין חייב בציצית, מחמת הלבישה להנאתו, ודומה ללובש תכריכין בחייו, אך בשיטת הרא"ש יש להסתפק אם דומה לכסות לילה דפטור.

סימן כ'

ענין ע"ז

איסור מכירת טלית מצוייצת לעכו"ם

טעמי איסור מכירה

סעיף ב'. אין מוכרין טלית מצוייצת לעובד כוכבים, שמא יתלווה עם ישראל בדרך, ויהרגנו. אפילו למשכן ולהפקיד טלית מצוייצת לעובד כוכבים, אסור אלא א"כ הוא לפי שעה, דליכא למיחש להא. בגמ' מנחות [דף מ"ג ע"ב]. אין אדם רשאי למכור טלית מצוייצת לעובד כוכבים עד שיתיר ציציותיה, מאי טעמא, הכא תרגימו משום זונה. פרש"י משום זונה, דילמא הוא ליה זונה ישראלית וסבורה ישראל הוא ותבעל ליה ותעבור משום לא תתחתן במ, לישנא אחרינא, משום זונה עובדת כוכבים, דלמא יהיב לה ההוא עובד כוכבים באתננה, ואמרה כי ישראל נתנה לי ואתי למחשדיה. רב יהודה אמר שמא יתלווה עמו בדרך ויהרג. פרש"י שמא

יתלווה ישראל עם העובד כוכבים זה וסבור ישראל הוא, דהא יש לו ציצית ויהרגנו.

איסורי זנות אישראלית עם ישראל וגי

והנה מה שכתב רש"י דתעבור משום לא תתחתן במ, צ"ע מגמ' ע"ז [דף ל"ו ע"ב], שמבואר דהאיסור הוא רק דרך חתנות ולא דרך זנות, ולכאורה עיקר החשש הוא לגזירת ב"ד של שם, ראה בפרי מגדים [א"ב סק"ג] שכתב כן, דליכא לאו דלא תתחתן במ אלא דרך חיתון, ויש לעיין בשיטת רש"י בזה.

ומה שזונה ישראלית סוברת דאדם זה ישראל הוא ותבעל לו, באמת הרי בישראל עוברת בלאו דקדשה, שהרי במפקרת לזנות יש לאו, כמבואר ברמב"ם